

Evaluatie van de beleidsregel voor Topsport Talentscholen

Niels Reijgersberg

Agnes Elling

Evaluatie van de beleidsregel voor Topsport Talentscholen

in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

**Niels Reijgersberg
Agnes Elling
m.m.v. Thomas Moraal**

© *Mulier Instituut*
Utrecht, december 2013

*Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445
3508 AK Utrecht*

*t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Doelstelling van het onderzoek	9
1.3 Opzet van het onderzoek	9
1.4 Leeswijzer	10
2. Een Loot-status voor sporttalenten	11
2.1 Indicatie voor het verkrijgen van een Loot-status	11
2.2 Controle op sporttalenten met een Loot-status	11
2.3 Beoordeling faciliteitenrestrictie sporttalenten met Loot-status	13
2.4 Sporttalenten op topsportvriendelijke scholen	16
2.5 Tot slot	19
3. Sporttalenten met een Loot-status: aantallen en verdeling	21
3.1 Totaal aantal sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen	21
3.2 Aantal sporttalenten met een Loot-status per Topsport Talentschool	21
3.3 Loot-talenten in verhouding tot totaal aantal sporttalenten	25
3.4 Tot slot	27
4. Loot-licentie voor Topsport Talentscholen	29
4.1 Aantal Topsport Talentscholen	29
4.2 Aanvraagprocedure van een Loot-licentie	33
4.3 Samenwerking	34
4.4 Specifieke begeleiding	37
4.5 Toezicht op voortgang en kwaliteit door stichting LOOT	39
4.6 Tot slot	42
5. Mogelijkheden bijzondere onderwijsondersteuning	45
5.1 Afwijkingen van voorschriften met betrekking tot de onderwijstijd	45
5.2 Gespreid examen voor sporttalenten	49
5.3 Beoordeling mogelijkheden bijzondere onderwijsondersteuning	50
5.4 Faciliteiten voor sporttalenten op topsportvriendelijke scholen	52
5.5 Tot slot	53
6. Conclusies en aanbevelingen	55
6.1 Sporttalenten met een Loot-status	55
6.2 Aanvraag Loot-licentie en voorwaarden	56
6.3 Bijzondere onderwijsondersteuning	57
6.4 Centrale conclusie	58
6.5 Aanbevelingen	59
Literatuur	61

Bijlage I Vragenlijst Topsport Talentscholen	63
Bijlage II Vragenlijst topsportvriendelijke scholen	69
Bijlage III Overzicht interviews	73
Bijlage IV Aanvullende informatie Topsport Talentscholen	75
Bijlage V Aanvullende informatie sporttalenten met een Loot-status	77

Samenvatting

Op 18 november 2009 werd de nieuwe beleidsregel verstrekking Loot-licentie in het voortgezet onderwijs (vo) vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van kracht. Deze regeling vervangt de oude beleidsregel 'vo-scholen met een Loot-licentie' die geldig was tot en met het schooljaar 2008/2009. De Loot-licentie is ingesteld om scholen in het voortgezet onderwijs te faciliteren om sporttalenten met een officiële talentstatus (Loot-leerlingen) te ondersteunen bij de combinatie topsport en onderwijs. In de beleidsregel staan bepalingen waar een school aan moet voldoen om een Loot-licentie vo te verkrijgen, zoals het minimale aantal sporttalenten met een officiële talentstatus van NOC*NSF en specifiek begeleidend personeel voor Loot-leerlingen. Tevens staat omschreven welke extra faciliteiten scholen met een Loot-licentie (Topsport Talentscholen) mogen bieden aan Loot-leerlingen, zoals afwijken van de geldende normen voor onderwijstijd, verlenen van ontheffing van bepaalde vakken en de mogelijkheid tot het doen van gespreid examen.

Begin jaren negentig startten zes Topsport Talentscholen in het voortgezet onderwijs. Met ingang van het schooljaar 2013/2014 zijn er dertig Topsport Talentscholen. De Topsport Talentscholen zijn verenigd in de stichting LOOT. Eerder onderzoek laat zien dat met name teamsporters (onder andere voetballtalenten) en sporttalenten met een hoge trainingsintensiteit op jonge leeftijd gebaat zijn bij het volgen van onderwijs op een Topsport Talentschool. Veel sporttalenten in het regulier voortgezet onderwijs kunnen echter ook over bepaalde voorzieningen beschikken, zeker wanneer ze onderwijs volgen op zogenoemde 'topsportvriendelijke' onderwijsinstellingen. Inmiddels zijn er zo'n veertig topsportvriendelijke scholen in het voortgezet onderwijs. Voor topsportvriendelijke scholen zijn geen landelijk vastgestelde richtlijnen, zoals voor Topsport Talentscholen. Deze scholen mogen ook geen specifieke Loot-faciliteiten verlenen, zoals ontheffing van vakken en gespreid examen.

Onderzoeksvraag

Het onderzoek betreft een evaluatie van de bestaande beleidsregel verstrekking Loot-licentie (Topsport Talentscholen) voor het onderwijsprogramma in het voortgezet onderwijs. In de beleidsregel is wettelijk vastgelegd de regeling na drie jaar te evalueren. Naast de vraag in hoeverre Topsport Talentscholen kunnen voldoen aan en tevreden zijn over de criteria binnen de huidige beleidsregel, is er aandacht voor eventuele gewenste aanpassingen in het licht van voortgaande ontwikkelingen binnen de topsport en de onderwijswereld.

Dataverzameling

Om de onderzoeksvraag zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden werden via verschillende methoden data verzameld. De stichting LOOT heeft inzage gegeven in de personele inzet en het aantal sporttalenten op Topsport Talentscholen (n=29) in het schooljaar 2012/2013. NOC*NSF heeft data uit het Nationaal Talentvolgsysteem uit november 2012 beschikbaar gesteld. Onder alle Topsport Talentscholen en bij ons bekende topsportvriendelijke scholen is een online vragenlijst uitgezet. Na reminders leverde dit een respons van 83 procent onder Topsport Talentscholen en 46 procent onder topsportvriendelijke scholen. Daarnaast zijn aanvullende interviews afgenomen met Topsport Talentscholen (n=6) en betrokken (beleids)organisaties in het onderwijs en de sport (n=9). Met de stichting LOOT vond een afsluitend interview plaats.

Sporttalenten met een Loot-status

In het schooljaar 2012/2013 werden in totaal 3.057 sporttalenten met een Loot-status op 29 Topsport Talentscholen begeleid. Dit is 48 procent van alle sporttalenten t/m 18 jaar met een officiële talentstatus van NOC*NSF. De overige sporttalenten volgden onderwijs op een reguliere school voor voortgezet onderwijs. Er bestaat geen helder beeld hoeveel sporttalenten met een officiële talentstatus momenteel door 'topsportvriendelijke' scholen worden begeleid.

De indicering voor het verkrijgen van een Loot-status voor sporttalenten via sportbonden en landelijke registratie door NOC*NSF is objectief en helder en ook het toezicht op deze maatregel functioneert naar tevredenheid. Betrokkenen pleiten wel voor objectievere en duidelijker richtlijnen bij sportbonden voor statusoekenning aan sporttalenten en een betere afstemming van het bekend worden van de talentstatussen per schooljaar.

Aanvraag Loot-licentie en voorwaarden

De landelijke spreiding van de bestaande dertig Topsport Talentscholen is goed, maar een groot aantal betrokkenen zet vraagtekens bij het vastgestelde maximale aantal van 35 Topsport Talentscholen (groeipotentieel van 5). Een cartografische analyse van de verdeling van statustalenten en de bestaande Topsport Talentscholen toont eveneens dat er in diverse (grootstedelijke) gebieden ruimte is voor extra Topsport Talentscholen. Bij de aanvraag van een Loot-licentie vo vormt het kunnen voldoen aan het minimale aantal van veertig Loot-leerlingen een knelpunt. Tevens wordt onderkend dat er een zekere ondergrens zou moeten gelden, omdat 'massa' en ervaring meer garantie bieden voor effectieve en optimale begeleiding op langere termijn.

Van de bestaande Topsport Talentscholen voldoet een kwart niet aan de gecombineerde beleidsregelvoorwaarde van veertig sporttalenten, waarbij maximaal dertien talenten per tak van sport meetellen. Op bijna alle Topsport Talentscholen vonden in de periode 2009-2012 twee visitaties plaats door de stichting LOOT, die over het algemeen als voldoende of goed werden beoordeeld. Zowel de stichting LOOT als diverse Topsport Talentscholen pleiten voor meer toezicht op kwaliteitscriteria in de geboden begeleiding en het loslaten van de huidige kwantitatieve criteria voor Topsport Talentscholen.

Bijzondere onderwijsondersteuning voor sporttalenten

Topsport Talentscholen beoordelen de huidige Loot-faciliteiten als (ruim) voldoende voor de meeste sporttalenten. In de onderbouw biedt de flexibiliteit van de onderwijswet ook reguliere scholen mogelijkheden tot ondersteuning van sporttalenten. Tegelijkertijd is een overstap naar een Topsport Talentschool het meest gunstig in de onderbouw, gezien de aanpassingsproblemen in de bovenbouw. Dit levert een dilemma op voor leerlingen die op latere leeftijd een officiële talentstatus van NOC*NSF krijgen. Betrokkenen pleiten voor meer maatwerk per sporttalent en minder automatische onthefingsverlening voor volledige vakken op Topsport Talentscholen. De (dagelijkse) begeleiding van sporttalenten is over het algemeen goed georganiseerd, maar meer maatwerk is wenselijk. Dit vraagt echter om meer tijd en geld en om specifieke competenties en regelmatige (bij)scholing van begeleiders. Voor exceptionele sporttalenten zijn – met name in de bovenbouw- meer afwijkingen gewenst, waarvoor het inzetten van tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs potentie kan bieden. Een optimale onderwijsondersteuning van sporttalenten moet gericht zijn op het kunnen behalen van een passend schooldiploma, waarbij sporttalenten liever langer over school doen dan dat ze afstromen naar een lager onderwijsniveau. In dit kader is aanpassing van de huidige verlengde examenregeling voor Topsport Talentscholen wenselijk.

Tot slot

Op basis van het verrichte onderzoek kunnen we vaststellen dat de bestaande beleidsregel verstrekking Loot-licentie vo grotendeels voldoet om sporttalenten met een officiële talentstatus te ondersteunen in de combinatie van topsport en onderwijs. Tegelijkertijd zijn enkele aanpassingen van de beleidsregel gewenst om de begeleiding van sporttalenten nog verder te kunnen optimaliseren door middel van individueel maatwerk en door de regel meer aan te laten sluiten bij de huidige ontwikkelingen binnen de sport en het onderwijs.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Op 18 november 2009 werd de beleidsregel verstrekking Loot-licentie in het voortgezet onderwijs (vo) vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van kracht.¹ Deze regeling vervangt de oude beleidsregel ‘vo scholen met een Loot-licentie’ die geldig was tot en met het schooljaar 2008/2009. De Loot-licentie is ingesteld om scholen in het voortgezet onderwijs te faciliteren om sporttalenten met een officiële talentstatus (Loot-leerlingen) te ondersteunen bij de combinatie topsport en onderwijs. In de beleidsregel staan bepalingen waar een school aan moet voldoen om een Loot-licentie vo te verkrijgen. Deze voorwaarden hebben onder andere betrekking op het aantal aanwezige sporttalenten met een officiële talentstatus, de verdeling over meerdere sporten, samenwerking met sportbonden of topsportverenigingen en de aanwezigheid van specifiek personeel voor de begeleiding van Loot-leerlingen.

Voor sporttalenten met een hoge trainingsintensiteit blijkt het combineren van topsport- en onderwijsverplichtingen geen eenvoudige opgave (Van Bottenburg et al., 2012). Scholen met een Loot-licentie (Topsport Talentscholen) mogen Loot-leerlingen extra flexibiliteit bieden in de lesprogramma's, zoals afwijken van de geldende normen voor onderwijstijd, het verlenen van ontheffing van bepaalde vakken en de mogelijkheid tot het doen van gespreid examen.

Met toenemende aandacht voor talentontwikkeling begin jaren negentig verenigde een groep van zes scholen voor voortgezet onderwijs zich in de stichting LOOT. Ook in andere West-Europese landen werden in deze periode de eerste speciale scholen voor sporttalenten opgezet (Radtke en Coalter, 2007). Vooral in het nieuwe millennium groeide het aantal scholen met een Loot-licentie gestaag. Met ingang van het schooljaar 2013/2014 zijn er dertig Topsport Talentscholen die speciale ondersteuning bieden aan sporttalenten. Ongeveer 40 procent van de sporttalenten volgt onderwijs op een Topsport Talentschool (Reijgersberg et al., 2011). De overige sporttalenten gaan naar het reguliere middelbaar onderwijs.

Kiezen voor een Topsport Talentschool

De belangrijkste redenen voor talenten om te kiezen voor een Topsport Talentschool is om topsport en school beter te kunnen combineren en om meer tijd te hebben voor hun topsportbeoefening. Sporttalenten die regulier onderwijs volgen geven aan dat school en topsport prima te combineren zijn en dat de school voldoende rekening houdt met topsportbeoefening. Daarnaast speelde een (te) grote reisafstand een rol bij de keuze om niet naar een Topsport Talentschool te gaan (Von Heijden et al., 2012). Uiteindelijk stapt een deel van de sporttalenten die beginnen in het reguliere voortgezet onderwijs alsnog over naar een Topsport Talentschool. Meestal gebeurt dit in de bovenbouw wanneer het aantal trainingssuren voor bepaalde sporten flink toeneemt. De voornaamste reden voor deze overstap is om meer tijd te hebben voor de topsportbeoefening.

¹ Beleidsregel OC&W nr. VO/BVB 137582 d.d. 2 november 2009

Combineren van topsport en voortgezet onderwijs

Voor de meeste sporten valt de voortgezet onderwijsperiode – met name in de bovenbouw – samen met een van de belangrijkste fasen in de sportcarrière (Wylleman en Lavalée 2004). Grofweg kunnen er in de ontwikkeling van jong talent tot internationale topper drie fases worden onderscheiden. De kennismakingsfase, de ontwikkelingsfase en de perfectioneringsfase (Bloom, 1985). De leeftijd en vereisten waaronder deze fases worden doorlopen verschillen per sport. In de meeste sporten wordt in de ontwikkelingsfase grote vooruitgang geboekt in sportspecifieke motorische vaardigheden die een sleutelrol spelen in de kans op toekomstig sportsucces. Gelijktijdig wordt in het voortgezet onderwijs ook de basis gelegd voor een toekomstige loopbaan na(ast) de topsport. Dit onderstreept nog eens het belang van een goede balans tussen topsport en voortgezet onderwijs.

In een vergelijkend onderzoek tussen sporttalenten die onderwijs volgden op een Topsport Talentschool en sporttalenten die naar een reguliere middelbare school gingen, werden nauwelijks verschillen gevonden in de uiteindelijk behaalde sportprestaties op latere leeftijd (Von Heijden et al., 2012). Dit komt overeen met vergelijkbaar onderzoek in België en Duitsland (De Bosscher et al., 2010; Emrich et al., 2009). Het onderzoek laat eveneens zien dat de sporttalenten op een Topsport Talentschool – ondanks een grotere trainingsintensiteit en aanmerkelijk minder contacturen – dezelfde gemiddelde examencijfers behalen als sporttalenten op een reguliere middelbare school. Maar zij hebben veelal meer tijd nodig voor het behalen van hun schooldiploma en stromen vaker af naar een lager onderwijsniveau. Een lagere schoolmotivatie gekoppeld aan een grotere sportambitie, blijkt een belangrijke verklaring (Von Heijden et al., 2012).

Met name de sporttalenten in sporttakken met een grote internationale concurrentie en een hoge trainingsintensiteit zijn extra gebaat bij het volgen van onderwijs op een Topsport Talentschool (Von Heijden et al., 2012). Topsport Talentscholen onderscheiden zich van reguliere middelbare scholen doordat zij officieel mogen afwijken van de voorgeschreven onderwijstijd. Het reguliere onderwijs kan binnen de grenzen van de onderwijswet niet eenvoudig voorzien in de behoeften aan speciale onderwijsondersteuning van sporttalenten met een grote trainingsomvang. Echter, sporttalenten in het reguliere voortgezet onderwijs kunnen ook over bepaalde voorzieningen beschikken. In sommige gevallen betreffen dit faciliteiten die volgens de beleidsregel Loot-licentie voornamelijk alleen aan Topsport Talentscholen kunnen worden toegeschreven, zoals vrij krijgen voor trainingen en wedstrijden en ontheffing voor het vak lichamelijke opvoeding (Von Heijden et al., 2012; Reijgersberg et al., 2011).

Op reguliere middelbare scholen komt de topsportondersteuning veel meer aan op de zelfstandigheid van sporttalenten in combinatie met de individuele bereidheid van docenten om mee te werken aan de topsportambities van hun leerlingen. Verder zijn de faciliteiten en voorzieningen voor sporttalenten in het schoolbeleid verankerd, waardoor ook docenten flexibeler zijn in de ondersteuning van hun sporttalenten. Deze proactieve benadering draagt zonder meer bij tot een grotere tevredenheid van sporttalenten over de combinatie tussen topsport en onderwijs (Von Heijden et al., 2012). Verschillende Olympische Netwerken zijn de afgelopen jaren dan ook nadrukkelijk bezig geweest een netwerk van zogenaamde ‘topsportvriendelijke’ onderwijsinstellingen op te zetten zodat voor sporttalenten inzichtelijk wordt op welke scholen zij op medewerking mogen rekenen.

Volgens gemaakte afspraken bij het in werking treden van de beleidsregel in 2009 en tegen de achtergrond van de voortgaande ontwikkelingen in topsport en het onderwijs acht het ministerie een evaluatie van de huidige beleidsregel verstrekking Loot-licentie vo wenselijk.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is meer inzicht verkrijgen in de mate waarin de geldende beleidsregel verstrekking Loot-licentie (Topsport Talentscholen) voor het onderwijsprogramma in het voortgezet onderwijs voldoet en of de beleidsregel aanpassingen behoeft. We onderzoeken in hoeverre de Topsport Talentscholen kunnen voldoen aan de vastgestelde criteria en welke wensen er zijn om sporttalenten nog beter te begeleiden bij de combinatie tussen topsport en onderwijs.

De centrale vraag van het onderzoek is:

In hoeverre voldoet de bestaande beleidsregel verstrekking Loot-licentie vo aan de mogelijkheden en ambities vanuit het voortgezet onderwijs en de topsport om optimale talentontwikkeling in de topsport te combineren met het behalen van een passend vo- diploma?

Naast een evaluatie van de vraag in hoeverre Topsport Talentscholen kunnen voldoen aan en tevreden zijn over de criteria binnen de huidige beleidsregel, is er aandacht voor eventuele gewenste aanpassingen in het licht van voortgaande ontwikkelingen binnen de topsport en de onderwijswereld.

1.3 Opzet van het onderzoek

Voor de beantwoording van deze onderzoeksvraag is gebruikgemaakt van bestaande data, een online vragenlijst voor Topsport Talentscholen en interviews met Topsport Talentscholen en de stichting LOOT.

Bestaande data

De stichting LOOT heeft inzage gegeven in het aantal sporttalenten op Topsport Talentscholen in het schooljaar 2012/2013. In dat schooljaar waren er 29 Topsport Talentscholen in Nederland. Deze gegevens zijn afgezet tegen data uit het Nationaal Talentvolgsysteem van NOC*NSF. Er is een uitdraai verkregen van alle sporttalenten in de leeftijd van 11 tot en met 18 jaar in november 2012. Daarnaast heeft de stichting LOOT voor dit onderzoek een overzicht beschikbaar gesteld van de personele inzet van individuele Topsport Talentscholen ten behoeve van de werkzaamheden rondom organisatie en begeleiding van sporttalenten. Bij de tabellen en figuren gebaseerd op deze bronnen, is een bronvermelding opgenomen. De tabellen en figuren waar geen bronvermelding is weergegeven, betreffen gegevens die op basis van dit onderzoek zijn verkregen (data online vragenlijst).

Online vragenlijst

Op 11 september 2013 zijn alle Topsport Talentscholen via e-mail benaderd met het verzoek een korte online vragenlijst in te vullen. Met het streven naar een 100 procent respons zijn alle Topsport Talentscholen die de vragenlijst eind september niet hadden ingevuld, gebeld en verzocht of zij de vragenlijst alsnog wilden invullen. De vragenlijst is gesloten op 2 oktober en uiteindelijk hebben 25 van de 30 Topsport Talentscholen binnen drie weken de vragenlijst

volledig ingevuld. Dat betekent een respons van 83 procent. De vragenlijst voor Topsport Talentscholen is als bijlage opgenomen (zie bijlage I)

Naast een vragenlijst onder Topsport Talentscholen zijn ook 39 scholen die als topsportvriendelijk bekend zijn, uitgenodigd voor het invullen van een korte online vragenlijst, zie bijlage II.² In deze groep zaten enkele scholen die vallen onder hetzelfde schoolbestuur. In totaal bestaat deze groep uit 33 schoolbesturen. De 39 topsportvriendelijke scholen hebben twee reminders ontvangen wanneer zij in de periode tussen 11 en 27 september de vragenlijst niet hadden ingevuld. De vragenlijst is op 2 oktober gesloten. Uiteindelijk hebben 18 scholen de vragenlijst ingevuld, waaronder twee scholen onder hetzelfde schoolbestuur. Dat is een respons van 46 procent op basis van het totale aantal scholen en 52 procent op basis van het totale aantal schoolbesturen.

Interviews

Naast de vragenlijst onder Topsport Talentscholen zijn zes interviews met Topsport Talentscholen afgenomen. Voor de interviews is gebruikgemaakt van een topiclist. De interviews zijn anoniem afgenomen en hebben grotendeels telefonisch plaatsgevonden. Interviewresultaten en uitspraken op de open antwoorden die in de vragenlijst zijn gegeven, zijn in de analyse samengenomen. Wanneer er uitspraken van Topsport Talentscholen worden gepresenteerd kunnen die afkomstig zijn uit de online vragenlijst of vanuit de aanvullende interviews. Daarnaast zijn voor deze evaluatie tien aanvullende interviews afgenomen met betrokken (beleids)organisaties in het onderwijs en de sport, zie bijlage III voor meer informatie. Er is eveneens een aanvullend interview gehouden met de stichting LOOT. Een conceptrapportage is aan de stichting LOOT voorgelegd, waar zij op hebben kunnen reageren.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk staan de resultaten vermeld over de procedure van toekenning van een Loot-status en de beoordeling daarvan. In hoofdstuk drie gaan we in op het aantal sporttalenten in Nederland met een Loot-status, op welke wijze zij verdeeld zijn over diverse takken van sport en in welke mate zij onderwijs volgen op Topsport Talentscholen. In hoofdstuk vier presenteren we de resultaten van de wijze waarop Topsport Talentscholen voldoen aan de bestaande bepalingen voor het verkrijgen van een Loot-licentie en in hoeverre zij hierbij knelpunten ervaren. In het laatste resultatenhoofdstuk staan we stil bij de wijze waarop Topsport Talentscholen en andere scholen sporttalenten met een Loot-status (mogen) ondersteunen en of zij de bestaande mogelijkheden toereikend achten voor optimale ondersteuning van sporttalenten. In het zesde hoofdstuk formuleren we de conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de beleidsregel Loot-licentie en meer in het algemeen over sporttalenten en onderwijsondersteuning.

² In 2012 nagevraagd bij de Olympische Netwerken. Mogelijk zijn er inmiddels meer topsportvriendelijke onderwijsinstellingen (von Heijden et al., 2012).

2. Een Loot-status voor sporttalenten

Niet alle jonge sporters die veel traininguren maken, komen in aanmerking voor ondersteuning en faciliteiten op een Topsport Talentschool. Dit geldt alleen voor sporttalenten met een Loot-status, zie artikel 1 in de beleidsregel voor meer informatie. Dit hoofdstuk beschrijft hoe de toekenning van de Loot-status is georganiseerd en hoe deze regelgeving wordt beoordeeld.

2.1 Indicatie voor het verkrijgen van een Loot-status

De indicatie voor het verkrijgen van een Loot-status gebeurt aan de hand van het Nationaal TalentVolgSysteem (NTVS) van NOC*NSF. De beleidsregel (zie artikel 1) heeft het in dit geval over een Loot-leerling waarvan is vastgesteld dat deze door NOC*NSF wordt gezien als topsporter op ten minste toptalentniveau.

De database van het NTVS waar NOC*NSF en de Olympische Netwerken voor het toepassen van deze regel gebruik van maken, wordt gevuld door de sportbonden. Aan de hand van door sportbonden opgestelde talentprofielen kunnen sporttalenten de talentstatus Belofte, Nationaal Talent (NT) of Internationaal Talent (IT) krijgen. Sporttalenten in het bezit van een talentstatus komen in aanmerking voor de Loot-status. Deze nieuwe Loot-indicatie is vanaf 2010 van kracht. Tot 2010 werden Loot-leerlingen op basis van het statushandboek van de Olympische Netwerken geïndiceerd, wat betekent dat ook regionale talenten in aanmerking kwamen voor een Loot-status (stichting LOOT, 2010). Als gevolg van deze nieuwe Loot-indicatie ontstond er een forse afname van het aantal sporttalenten met een Loot-status.

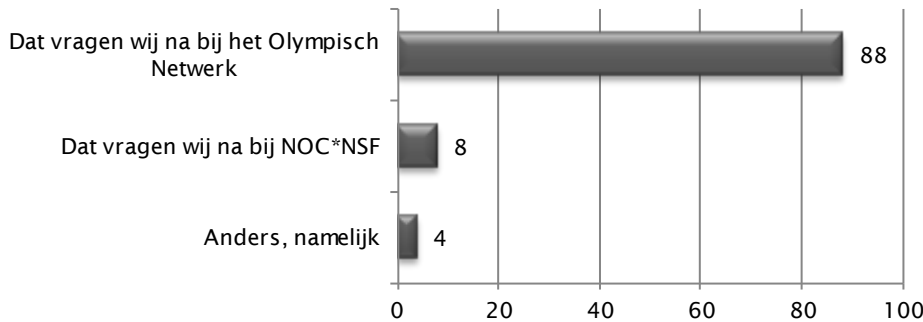
Bij mannelijke voetballeranten ligt de Loot-indicatie regeling iets anders. Voetballeranten die deel uitmaken van een van de dertien Regionale Jeugdopleidingen (RJO), of voetballeranten die specifiek aangewezen zijn door de KNVB, komen officieel in aanmerking voor een Loot-status. De KNVB geeft de namen van deze voetballeranten ook door aan NOC*NSF.

2.2 Controle op sporttalenten met een Loot-status

Het toezicht op de Loot-status is georganiseerd via de Olympische Netwerken. Wanneer een sporttalent zich aanmeldt op een Topsport Talentschool met het verzoek om van de Loot-faciliteiten gebruik te kunnen maken, wordt de talentstatus nagegaan via het betreffende Olympisch Netwerk. De Olympische Netwerken hebben toegang tot het NTVS en kunnen zien of een sporttalent in aanmerking komt voor een Loot-status.

Op de vraag hoe in de praktijk wordt toegezien of een leerling daadwerkelijk in aanmerking komt voor een Loot-status, antwoorden bijna alle Topsport Talentscholen (88%) dat dit wordt nagegaan bij het Olympisch Netwerk, zie figuur 2.1. Twee Topsport Talentscholen geven aan dat het wordt gecontroleerd bij NOC*NSF en een vraagt het ook na bij de leerling, ouders en trainer.

Figuur 2.1 Hoe wordt nagegaan of een sporttalent daadwerkelijk in aanmerking komt voor Loot-faciliteiten op Topsport Talentschool, in procenten (n=25)

Uit de aanvullende interviews blijkt dat de partijen die op dit gebied samenwerken, tevreden zijn over de wijze waarop het toezicht is georganiseerd. Uit de interviews blijkt dat de Olympische Netwerken en de Topsport Talentscholen regelmatig contact hebben over de statussen van sporttalenten.

“Er zijn korte lijnen tussen het Olympisch Netwerk en de school. We krijgen altijd snel reactie op onze vragen” (Topsport Talentschool)

Belangrijk om nog te zeggen: Wij werken erg prettig samen met de Topsport Talentscholen in onze regio. We brengen scholen jaarlijks samen en organiseren ook thema-avonden op Topsport Talentscholen.” (sportorganisatie)

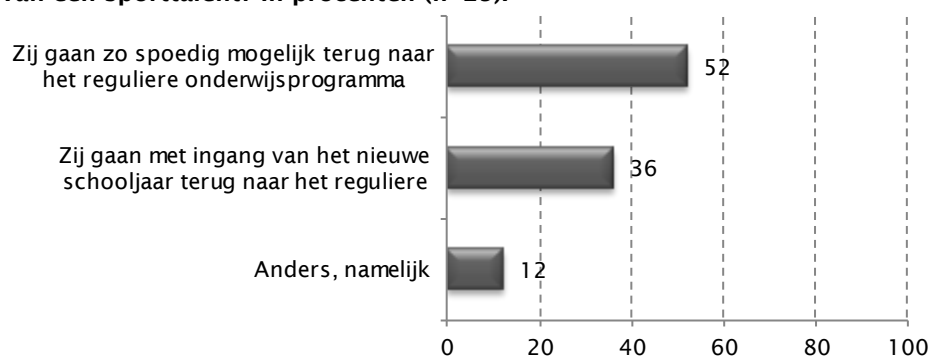
De stichting LOOT geeft aan dat het toezicht op de talentstatussen via de Olympische Netwerken over het algemeen goed functioneert. Inmiddels heeft de stichting LOOT zelf ook toegang tot de database van NOC*NSF en kunnen zij de individuele Topsport Talentscholen ook van deze informatie voorzien.

Verlies van een Loot-status

Sporttalenten die over een Loot-status beschikken, kunnen deze verliezen wanneer zij niet meer tot een bepaalde talentselectie behoren of niet meer aan de door de sportbond gestelde eisen voldoen. Artikel 7 van de beleidsregel stelt dat leerlingen die hun talentstatus verliezen niet meer in aanmerking komen voor een Loot-status. Dat betekent dat zij vanaf dat moment aan het reguliere onderwijsprogramma moeten deelnemen. Echter, reeds geëffectueerde ontheffingen blijven van kracht evenals een lopende spreiding van het examen.

Meer dan de helft van de Topsport Talentscholen geeft aan dat sporttalenten die hun Loot-status verliezen zo spoedig mogelijk teruggaan naar het reguliere onderwijsprogramma, waarbij door de meeste Topsport Talentscholen wordt gewezen op het onomkeerbaarheidsprincipe (zie figuur 2.2). Dit betekent dat een verleende ontheffing op een bepaald moment niet meer terug te draaien is vanwege te grote achterstanden.

Figuur 2.2 Wat betekent het verliezen van een Loot-status voor het onderwijsprogramma van een sporttalent? In procenten (n=25).

Negen van de 25 scholen (36%) ondervinden knelpunten rond het verliezen van een Loot-status. In de onderbouw is een vrijstelling eenvoudiger ongedaan te maken dan in de bovenbouw, waar bepaalde vrijstellingen onomkeerbaar zijn.

“In de onderbouw volgen ze direct alle lessen weer. Bovenbouw bekijken we per situatie wat nog mogelijk is.” (Topsport Talentschool)

De Topsport Talentscholen geven aan dat het voor een sporttalent zelf vaak problematischer is. Niet alleen omdat zij geen aanspraak meer maken op bepaalde voorzieningen, maar ook vanwege het afvallen bij een bepaalde sportselectie.

“Voor de sporttalenten is het veel lastiger. Zij trainen meestal nog net zo vaak en hebben vaak nog steeds die ambitie om het wel te halen, alleen maken ze geen aanspraak meer op voorzieningen.” (Topsport Talentschool)

Alleen sporttalenten met een officiële Loot-status hebben recht op een aantal specifieke ondersteuningsmaatregelen. Hoe kijken Topsport Talentscholen en andere betrokken actoren hier tegenaan?

2.3 Beoordeling faciliteitenrestrictie sporttalenten met Loot-status

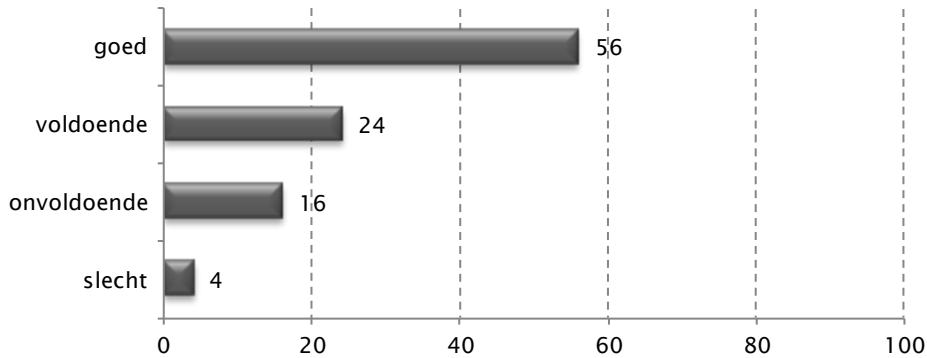
De toekenning van een Loot-status aan sporttalenten met een officiële talentstatus van NOC*NSF wordt als een vooruitgang gezien op de oude situatie. Voor 2010 werd het statushandboek van de Olympische Netwerken gehanteerd, waardoor er grote regionale verschillen waren in de toekenning van sportstatussen. Ook vinden de Topsport Talentscholen het een goede zaak dat de regie in handen is van sportbonden en NOC*NSF, omdat het onderwijs deskundigheid mist om de kwaliteit en potentie van sporttalenten te bepalen.

“Het is goed dat een onafhankelijk partner de regie in handen heeft. Dit voorkomt willekeur.” (Topsport Talentschool)

De ruime meerderheid van de Topsport Talentscholen beoordeelt de regel dat alleen sporttalenten met een loot-status recht hebben op voorzieningen als goed (56%) of voldoende (24%), zie figuur 2.3. Ook uit de aanvullende interviews blijkt dat deze situatie als een goed uitgangspunt wordt gezien. Een van de gesproken onderwijsorganisaties gaf aan:

“Je moet ergens een lijn trekken en op deze manier is voor alle partijen duidelijk welke sporttalenten in aanmerking komen voor voorzieningen.” (onderwijsorganisatie)

Figuur 2.3 Hoe beoordeelt u de regel dat alleen sporttalenten met een Loot-status recht hebben op faciliteiten van een Topsport Talentschool?, in procenten (n=25)

Toch benoemt ook een op de vijf Topsport Talentscholen de regel als onvoldoende of slecht vanuit de motivatie dat er grote verschillen tussen sportbonden zijn.

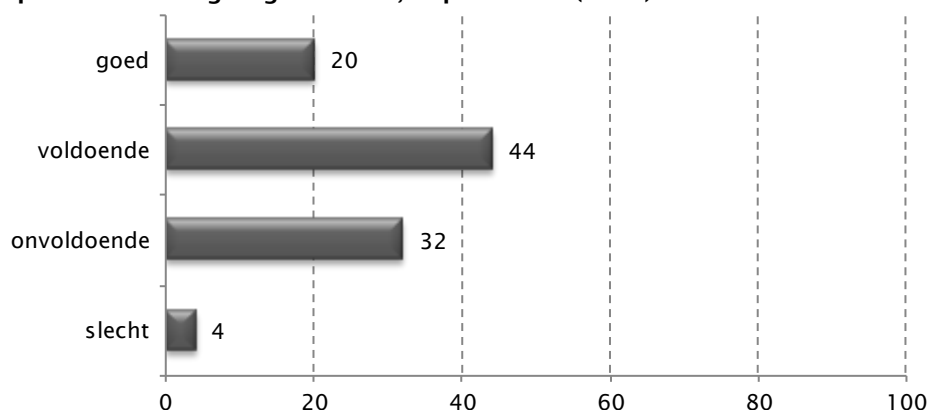
Verschillen in statustoekenning van sporttalenten

Deze verschillen hebben betrekking op het aantal talentstatussen dat wordt afgegeven en de voorwaarden waaraan jonge sporttalenten moeten voldoen. De statustoekenning gebeurt aan de hand van talentprofielen die door de individuele sportbonden zijn vastgesteld. Elke sporttak heeft zijn eigen uitgangspunten waar een sporttalent aan moet voldoen. Dit is niet vreemd, omdat het karakter van de meeste sporten uiteenloopt. Daarin maken sportbonden soms harde keuzes.

“Wij vinden dat sporttalenten aan scherpe eisen moeten voldoen. Op deze manier kan je de echte sporttalenten onderscheiden. Daar hoort ook bij dat sporttalenten een keuze maken voor een bepaald trainingscentrum. Met het afgeven van een talentstatus willen wij ook een bepaalde keuze stimuleren.” (sportbond)

Topsport Talentscholen zijn daarom ook gevraagd de wijze waarop de toekenning van Loot-statussen is georganiseerd te beoordelen, zie figuur 2.4. De meerderheid van de scholen ziet dit als voldoende (44%) of goed (20%), maar ook meer dan een op de drie Topsport Talentscholen oordeelt negatief. In de open antwoorden en aanvullende interviews werden veel verbeterpunten genoemd.

Figuur 2.4 Hoe beoordeelt u de wijze waarop de toekenning van een Loot-status aan sporttalenten is georganiseerd?, in procenten (n=25)

Het wordt door Topsport Talentscholen als onrechtvaardig gezien dat sporttalenten met dezelfde ambitie en trainingsinspanning soms verschillend behandeld moeten worden. Ook komt het voor dat sporttalenten met grotere trainingsverplichtingen dan sporttalenten die wel een Loot-status hebben, niet in aanmerking komen voor Loot-faciliteiten. Sommige Topsport Talentscholen bedienen dan ook deze sporttalenten zonder Loot-status, maar wel binnen de grenzen van de onderwijswet.

“Wij zijn er ook voor sporttalenten zonder status. In de onderbouw hebben we ook mogelijkheden om gedeeltelijke vrijstelling te organiseren. Alleen hiermee onderscheiden wij ons niet van reguliere scholen. En we hopen natuurlijk dat zij later alsnog een officiële status krijgen.” (Topsport Talentschool)

Als voorbeeld voor de verschillende wijzen waarop sportbonden omgaan met de statustoekenning aan sporttalenten, wordt aangegeven dat sommige sportbonden sporttalenten die trainen bij een Regionaal Trainingscentrum (RTC) een talentstatus bieden. Andere sportbonden doen dat niet. Die verschillende criteria zorgen voor onduidelijkheid bij sporttalenten en Topsport Talentscholen.

“Sportbonden hanteren allemaal verschillende criteria. Een aantal zijn veel te streng waardoor potentiële sporttalenten te weinig ondersteuning krijgen.” (Topsport Talentschool)

Dit wordt herkend door de gesproken sportorganisaties en de stichting LOOT. Sportbonden hebben de vrijheid om keuzes te maken die aansluiten bij hun visie op talentontwikkeling. Dat betekent dat sommige sportbonden een groot aandeel sporttalenten als zodanig erkennen met een bepaalde status, terwijl andere alleen een kleine toplaag als talent benoemen.

“Bij sommige sporten laten we sporttalenten eerst verzuipen voordat we ze ondersteuning mogen bieden bij school en sport.” (stichting LOOT)

“Sommige kiezen voor een brede piramide met veel sporttalenten andere kiezen een smalle basis.” (Sportorganisatie)

Zowel in de vragenlijsten als interviews pleiten diverse betrokkenen voor nadere aanscherping van talentenprofielen, maar vooral ook voor meer duidelijkheid.

Aanscherping en transparantie talentenprofielen van sportbonden

In verschillende interviews met Topsport Talentscholen kwam naar voren dat niet alle sportbonden hun talentprofielen duidelijk hebben opgesteld, of dat deze niet eenvoudig zijn te raadplegen. Het zou voor iedereen helder moeten zijn waaraan een sporttalent moet voldoen om in aanmerking te komen voor een talentstatus. Deze bevinding werd ook onderschreven door de gesproken sportorganisaties.

“Bij sommige bonden staat heel duidelijk omschreven waar je als sporttalent aan moet voldoen om in aanmerking voor een talentstatus. Dit geeft duidelijkheid naar de ouders en sporters en daarmee voorkom je problemen” (Topsport Talentschool)

“Wij zien ook dat niet iedere bond heldere richtlijnen heeft opgesteld of deze duidelijk communiceert. (...) Het opstellen van objectieve criteria is niet eenvoudig. In het zwemmen wordt gewerkt met tijdslimieten, maar dat is voor bijvoorbeeld een teamsport als handbal niet haalbaar.” (sportorganisatie)

Naast verbeterpunten ten aanzien van de talentprofielen wordt er door Topsport Talentscholen en Olympische Netwerken afstemming gemist in het moment waarop sportbonden de statussen bekendmaken. Bij sommige sportbonden wijkt het moment van statusvaststelling af van het schooljaar. Dit vergt niet alleen een nauwe afstemming met verschillende sportbonden, maar zorgt er ook voor dat sporttalenten gedurende het schooljaar kunnen overstappen of geen aanspraak meer kunnen maken op faciliteiten.

“Het gebeurt vaak dat sportbonden hun statussen pas in september vrijgeven. Het zou veel werk besparen wanneer de statuslijst eerder beschikbaar is.” (Topsport Talentschool)

“Soms wordt pas op het allerlaatste moment duidelijk of een leerling een talentstatus krijgt. Met als gevolg dat een leerling laat overstapt en de Topsport Talentschool in zeer korte tijd alles nog moet regelen om bijvoorbeeld een gespreid examen aan te kunnen vragen.” (sportorganisatie)

Verschillende geïnterviewden vinden dat de statusvaststelling voor alle sporten ruim voor aanvang van een nieuw schooljaar bekend moet zijn. En dat deze ten minste zou moeten gelden voor een heel schooljaar.

2.4 Sporttalenten op topsportvriendelijke scholen

In samenwerking met de Olympische Netwerken zijn er in de afgelopen jaren ook zogenoemde ‘topsportvriendelijke scholen’ ontstaan. In tegenstelling tot de Topsport Talentscholen zijn de topsportvriendelijke scholen niet verenigd in een landelijke organisatie. Er zijn dan ook weinig gegevens beschikbaar over wanneer bepaalde scholen topsportvriendelijk zijn geworden en wat een dergelijk predicaat precies betekent. Voor deze evaluatie hebben 39 topsportvriendelijke

scholen een korte online vragenlijst gekregen om meer te weten te komen over hun achtergronden en motieven om sporttalenten te ondersteunen.

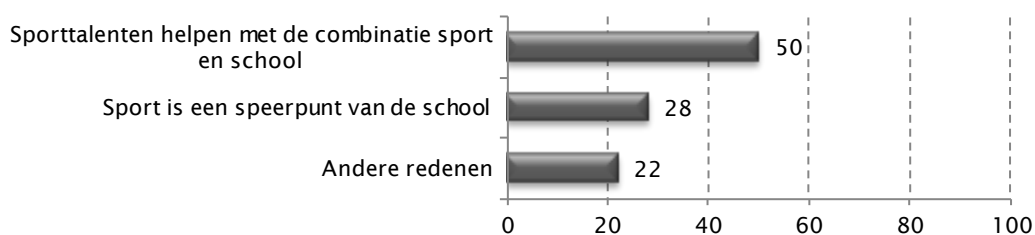
Uit de enquête komt naar voren dat de bevroegde scholen voornamelijk in de periode tussen 2002 en 2010 topsportvriendelijk onderwijs zijn gaan aanbieden. Er zijn twee voornamelijk redenen waarom scholen topsportvriendelijk onderwijs aanbieden. Dat blijkt uit de antwoorden die de topsportvriendelijke scholen hebben gegeven. Ongeveer de helft van de scholen die topsportvriendelijk onderwijs aanbieden, doet dit om leerlingen te helpen met de combinatie sport en school, zie figuur 2.5. Daarnaast gaf een derde van de scholen aan dat sport een speerpunt is of dat het past bij de profilering.

“Helpen van topsporters om schoolens sport zo goed mogelijk te kunnen combineren was voor ons een belangrijke reden.” (topsportvriendelijke school)

“Sport was altijd al een van de speerpunten van onze school.” (topsportvriendelijke school)

Andere redenen die werden genoemd, zijn: het verbeteren van de concurrentiepositie van de school, een alternatief bieden voor Topsport Talentscholen of de aanwezigheid van een topsport trainingscentrum in de buurt van de school.

Figuur 2.5 Belangrijkste reden om topsportvriendelijk onderwijs aan sporttalenten te bieden, in procenten (n=17)

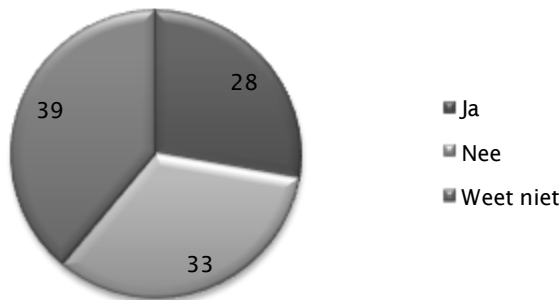

Topsportvriendelijke scholen zijn ook gevraagd of zij in de toekomst Topsport Talentschool willen worden.

Wens om Topsport Talentschool te worden

Uit figuur 2.6 komt naar voren dat bijna een derde van de topsportvriendelijke scholen de wens heeft om in de toekomst Topsport Talentschool te worden, omdat zij hierdoor extra mogelijkheden krijgen om sporttalenten te begeleiden. De overige scholen willen juist geen Topsport Talentschool worden of weten het (nog) niet. Er worden verschillende redenen aangegeven om geen Topsport Talentschool te worden, zoals dat het geen prioriteit is, er een andere Topsport Talentschool in de buurt is of er geen voordeel in gezien wordt ten opzichte van de huidige situatie.

Figuur 2.6 Zou uw school in de toekomst Topsport Talentschool willen worden? In procenten (n=17).

De strenge regels waaraan sporttalenten op Topsport Talentscholen moeten voldoen, vormen een van de knelpunten die topsportvriendelijke scholen noemen om Topsport Talentschool te worden. Hoewel dit door sommigen wordt gezien als een duidelijk selectiekader, vinden anderen dat hierdoor teveel sporttalenten worden uitgesloten en dat zij topsportvriendelijk onderwijs aan alle sporttalenten willen bieden.

“Leerlingen zonder talentstatus hebben ook recht op ondersteuning. Leerlingen moeten ondersteund worden om te kunnen presteren waardoor ze uiteindelijk misschien wel een status krijgen.” (topsportvriendelijke school)

Net als Topsport Talentscholen ondersteunen ook topsportvriendelijke scholen sporttalenten die nog geen officiële talentstatus van hun bond hebben, maar gezien worden als regionale talenten en/of talenten met een hoge trainingsintensiteit. Beide scholen mogen deze groep sporttalenten – de ‘kweekvijver’ van de statustalenten van de toekomst - echter niet de specifieke onderwijsfaciliteiten, zoals ontheffing van bepaalde vakken, ter beschikking stellen die zijn voorbehouden aan sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen.

Ondersteuning sporttalenten

De verschillende Olympische Netwerken hebben een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van topsportvriendelijke scholen. In de interviews met Olympische Netwerken benadrukten deze dat topsportvriendelijke scholen duidelijk verschillen van Topsport Talentscholen, omdat zij zich aan de urennorm van het voortgezet onderwijs moeten houden. Zij gaven aan dat niet alle sporttalenten een Topsport Talentschool nodig hebben en voor sommige sporttalenten een topsportvriendelijke school in de buurt gunstiger is gezien de reistijd.

“Wij proberen talenten met een Loot-status zoveel mogelijk door te sturen naar een Topsport Talentschool. Maar er zijn uitzonderingen waarvoor dat niet mogelijk is. Dan kunnen we een aantal topsportvriendelijke scholen adviseren die binnen de regels van de wet zoveel mogelijk met sporttalenten meedenken.” (Olympisch Netwerk)

De betrokken sport- en onderwijsorganisaties zijn van mening dat scholen vrij zijn om te kiezen of zij sporttalenten willen begeleiden. De onderwijsorganisaties wijzen ook op de vrijheid van scholen voor de inrichting van het onderwijs. Bovendien gaat het niet om de scholen, maar om het talent.

“Het is vreemd om het begeleiden van sporttalenten voor te behouden aan een selecte groep scholen. Iedere school die sporttalenten wil begeleiden is vrij om daarvoor te kiezen.” (onderwijsorganisatie)

De stichting LOOT is van mening dat elke school vrij is om sporttalenten te helpen, maar dat speciale faciliteiten, zoals ontheffing, aan Topsport Talentscholen is voorbehouden. De stichting geeft aan voorbeelden te kennen van topsportvriendelijke scholen die soms in samenwerking met een sportorganisatie de regels met betrekking tot de onderwijstijd niet zo nauw nemen. Bovendien zien zij de opkomst van topsportvriendelijke scholen als suboptimaal voor sporttalenten.

“Sporttalenten zijn afhankelijk van de medewerking van een schoolleider of afspraken met individuele docenten. Zodra iemand vertrekt of er ontstaat onvrede over de situatie zijn de sporttalenten de dupe. Er ontbreekt namelijk een wettelijke basis. Die is er wel op Topsport Talentscholen.” (stichting LOOT).

Een duidelijk kader voor topsportvriendelijke scholen ontbreekt. Op topsportvriendelijke scholen zou volgens een van de Olympische Netwerken in ieder geval een aanspreekpunt moeten zijn voor sporttalenten. In hoofdstuk 5 gaan we nader in op de faciliteiten die topsportvriendelijke scholen bieden aan sporttalenten.

2.5 Tot slot

De belangrijkste bevindingen uit dit hoofdstuk zijn in deze afsluitende paragraaf samengevat.

- De indicering voor een Loot-status is duidelijk afgebakend. Sporttalenten die voldoen aan een talentprofiel van de sportbond krijgen een officiële talentstatus. Daarmee komen ze in aanmerking voor een Loot-status. Dit wordt gezien als goede vooruitgang ten opzichte van de oude situatie waarin de statusoekenning werd gecontroleerd door de Olympische Netwerken op basis van een handboek.
- De toekenning van en het toezicht op de Loot-statusen voor sporttalenten wordt door het merendeel van de Topsport Talentscholen als goed of voldoende beoordeeld. De samenwerking en afstemming met de Olympische Netwerken en NOC*NSF bij de toekenning en het toezicht op de Loot-statusen functioneert goed.
- De toekenning van een Loot-status gekoppeld aan talentprofielen wordt enerzijds als helder en objectief gezien, anderzijds beoordelen diverse betrokkenen de toekenning van talentstatusen als onrechtvaardig. De ene sportbond geeft meer en eenvoudiger talentstatusen af dan de andere sportbond, waardoor Topsport Talentscholen bepaalde sporttalenten faciliteiten naar hun gevoel onterecht moeten ontzeggen.
- De afstemming tussen het bekend worden van de talentstatusen en het schooljaar is niet altijd optimaal, waardoor voor zowel talenten als Topsport Talentscholen soms te lang onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheden van onderwijsondersteuning.
- Zowel Topsport Talentscholen als topsportvriendelijke scholen ondersteunen waar mogelijk sporttalenten die (nog) geen Loot-status hebben, zonder hen specifieke Loot-faciliteiten te bieden zoals ontheffing van bepaalde vakken. Ongeveer een op de drie

topsportvriendelijke scholen – die naast officiële statustalenten vooral regionale talenten ondersteunen - heeft de wens om Topsport Talentschool te worden.

- Sport- en onderwijsorganisaties zijn van mening dat scholen vrij zijn om te kiezen of ze sporttalenten willen ondersteunen. De stichting LOOT ziet de opkomst van topsportvriendelijke scholen als nadelig voor sporttalenten, omdat er geen wettelijke basis is voor de onderwijsondersteuning. Sporttalenten zijn afhankelijk van de bereidwilligheid van individuele docenten of de schoolleider.

3. Sporttalenten met een Loot-status: aantallen en verdeling

Topsport Talentscholen dienen over ten minste veertig sporttalenten met een Loot-status te beschikken, waarbij per sport maximaal dertien sporttalenten meetellen, zie artikel 4a van de beleidsregel. Dit hoofdstuk beschrijft in hoeverre Topsport Talentscholen aan deze regel kunnen voldoen. Verder wordt uitgezocht hoe de sporttalenten met een Loot-status zich verhouden tot het totale aantal sporttalenten in Nederland.

3.1 Totaal aantal sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen

Volgens opgave van de stichting LOOT volgden in het schooljaar 2012/2013 in totaal 3.057 sporttalenten met een Loot-status onderwijs, verdeeld over 29 Topsport Talentscholen. Dat is een toename van 465 sporttalenten ten opzichte van het schooljaar daarvoor, zie tabel 3.1.

Tabel 3.1 Overzicht aantal sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen

	Aantal sporttalenten
schooljaar 2011/2012	2.592
schooljaar 2012/2013	3.057
Verschil	465

Bron: stichting LOOT, bewerking Mulier Instituut

Op enkele Topsport Talentscholen steeg het aantal sporttalenten met een Loot-status in het schooljaar 2012/2013 met tientallen ten opzichte van het schooljaar ervoor. In totaal nam het aantal sporttalenten op twintig Topsport Talentscholen toe. Op zeven Topsport Talentscholen daalde het aantal sporttalenten en bij twee scholen bleef het aantal gelijk, zie bijlage IV voor meer informatie.

3.2 Aantal sporttalenten met een Loot-status per Topsport Talentschool

In het schooljaar 2012/2013 waren er 29 Topsport Talentscholen. Een Topsport Talentschool telt gemiddeld zo'n 2.125 leerlingen. Dit is bijna 700 leerlingen meer dan de 1.424 leerlingen die de gemiddelde voortgezet onderwijsvestiging in Nederland telt. (Centraal Bureau voor Statistiek, 2010). Van de 29 Topsport Talentscholen hadden er twaalf meer dan honderd sporttalenten met een Loot-status, zie tabel 3.2. Een even grote groep van twaalf scholen heeft tussen de vijftig en honderd sporttalenten. Vijf Topsport Talentscholen hebben minder dan vijftig sporttalenten.

Tabel 3.2 Aantal sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen, in aantallen en procenten (n=29)

	aantal Topsport Talentscholen	percentage Topsport Talentscholen
meer dan 100 sporttalenten	12	41
tussen de 50 en 100 sporttalenten	12	41
minder dan 50 sporttalenten	5	17

Bron: stichting LOOT, bewerking Mulier Instituut

In het schooljaar 2012/2013 hadden twee Topsport Talentscholen meer dan tweehonderd sporttalenten (niet in tabel). Daarnaast hadden twee scholen minder sporttalenten dan volgens de minimale ondergrens in artikel 4a is vereist, respectievelijk 22 en 30 leerlingen (zie bijlage IV voor meer informatie). Naast deze Loot-status leerlingen begeleiden de Topsport Talentscholen veelal ook grote groepen sporttalenten die (nog) geen status hebben binnen het kader van de onderwijswet, dus zonder deze groep ontheffingen te verlenen.

Aantal sporttalenten op topsportvriendelijke scholen.

De topsportvriendelijke scholen is gevraagd aan te geven hoeveel leerlingen zij als sporttalent zien. Op drie scholen worden meer dan vijftig leerlingen als sporttalent gezien (18%), zie tabel 3.3 De meeste scholen geven aan minder dan vijftig sporttalenten in huis te hebben (82%).

Tabel 3.3 Hoeveel leerlingen worden bij u op school als sporttalent gezien, in categorieën (aantallen en procenten; n=17)

	aantal topsportvriendelijke scholen	percentage topsport vriendelijke scholen
meer dan 50 sporttalenten	3	18%
minder dan 50 sporttalenten	14	82%

Hieruit kan geconcludeerd worden dat in vergelijking met Topsport Talentscholen op topsportvriendelijke scholen relatief weinig sporttalenten worden ondersteund, en dat de meerderheid van de sporttalenten zeer waarschijnlijk geen officiële talentstatus van NOC*NSF heeft, maar regionaal sporttalent is en/of veel traint.

Verdeling over meerdere sporten

De beleidsregel stelt niet alleen een absoluut aantal van veertig sporttalenten als voorwaarde, een andere vereiste is een verdeling over ten minste vier sporten. Ten minste dertien leerlingen met een Loot-status tellen per sport mee. De achterliggende gedachte van deze regel is dat een school niet te zeer afhankelijk is van een specifieke sport. Door een spreiding over meer sporten zou de continuïteit van de Topsport Talentschool beter gewaarborgd zijn.

Bijna alle Topsport Talentscholen kunnen op meerdere sporten terugvallen om te voorzien in het aantal gewenste sporttalenten. Vier Topsport Talentscholen hebben zelfs sporttalenten die uit meer dan twintig verschillende sporten afkomstig zijn. Het merendeel van de scholen heeft sporttalenten uit tien tot twintig verschillende sporten. Een klein deel – veelal scholen rond de ondergrens van het minimaalvereiste aantal sporttalenten – moet terugvallen op minder dan tien sporten.

Tabel 3.3 Verdeling van sporttalenten op Topsport Talentscholen over het aantal sporten (n=29)

Categorieën	aantal Topsport Talentscholen	percentage Topsport Talentscholen
meer dan 20 sporten	4	14%
tussen de 10 en 20 sporten	21	72%
minder dan 10 sporten	4	14%

Bron: stichting LOOT, bewerking Mulier Instituut

Wanneer er per sport maximaal dertien leerlingen met een Loot-status meetellen, kan meer dan de helft van de Topsport Talentscholen nog steeds eenvoudig aan de bepaling rondom het minimaal vereiste aantal sporttalenten voldoen, zie figuur 3.4. Deze Topsport Talentscholen tellen dan nog altijd minimaal vijftig sporttalenten met een Loot-status. Daarnaast zijn er vijf scholen die net voldoende sporttalenten hebben. Maar ook voldoet een kwart (n=7) van de Topsport Talentscholen niet meer aan de beleidsbepaling van minimaal veertig sporttalenten met een Loot-status, als er maximaal dertien talenten per sport worden meegerekend.

Tabel 3.4 Aantal sporttalenten op Topsport Talentscholen wanneer per sport maximaal dertien sporttalenten meetellen, in aantallen (n=29)

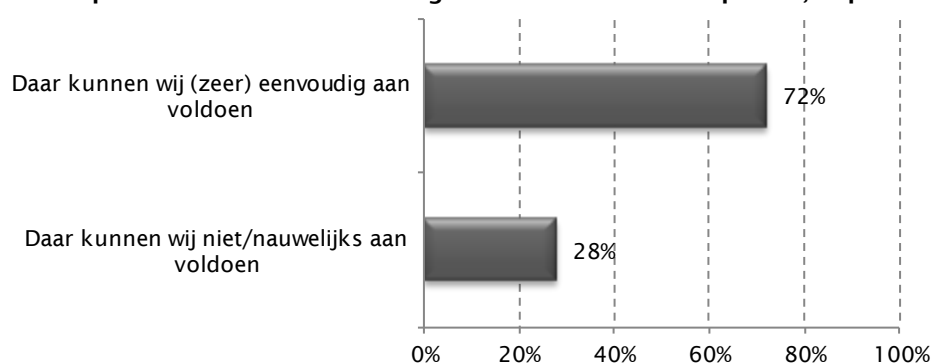
categorieën	aantal Topsport Talentscholen
50 of meer sporttalenten	17
tussen 40 en 50 sporttalenten	5
minder dan 40 sporttalenten	7

Bron: stichting LOOT, bewerking Mulier Instituut

Hoewel er van de regel rond het minimale aantal sporttalenten kan worden afgeweken wanneer dit tot gevolg heeft dat er geen Topsport Talentschool is in een bepaalde provincie, geldt dit niet voor al deze scholen. Verder voorziet de beleidsregel in een uitzondering voor zuivere vmbo-scholen. Deze scholen dienen ten minste twintig sporttalenten te hebben, waarbij maximaal een derde van de sporttalenten beoefenaar is van dezelfde sport.

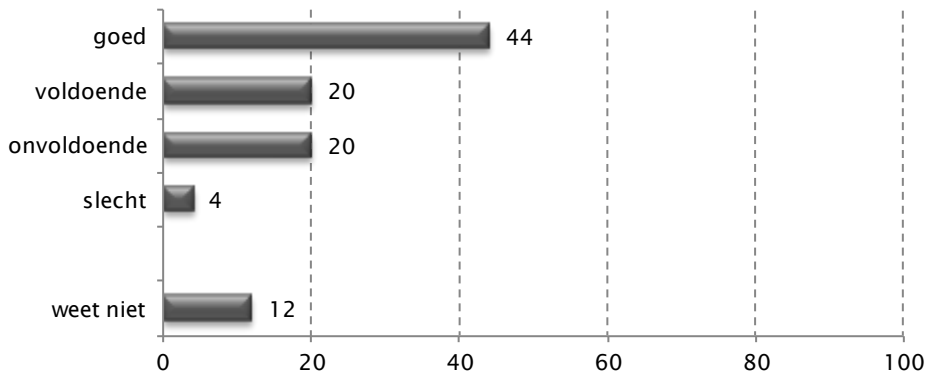
Uit bovenstaande gegevens valt op te maken dat het merendeel van de Topsport Talentscholen eenvoudig kan voldoen aan de voorwaarden rondom het aantal sporttalenten en de verdeling over ten minste vier sporten. Overeenkomstig met deze cijfers geeft drie kwart van de Topsport Talentscholen desgevraagd aan dat zij (zeer) eenvoudig aan de samengestelde vereiste rondom aantal sporttalenten en verdeling over vier sporten kunnen voldoen (figuur 3.1). Meer dan een kwart kan niet of nauwelijks aan deze maatregel voldoen.

Figuur 3.1 In hoeverre kan uw school voldoen aan de voorwaarde rondom het minimale aantal sporttalenten en de verdeling over ten minste vier sporten, in procenten (n=25)

Vergelijkbare uitkomsten zien we bij de beoordeling van de regel. Een meerderheid van de Topsport Talentscholen beoordeelt de regel als goed (44%) of voldoende (20%), zie figuur 3.2. Een kwart van de scholen vindt de regel onvoldoende/slecht en 12 procent weet het niet of heeft geen mening.

Figuur 3.2 Hoe beoordeelt u de voorwaarde rondom het minimale aantal sporttalenten en de verdeling over ten minste vier sporten, in procenten (n=25)

Ongeveer de helft van de Topsport Talentscholen (n=14) wenst iets te veranderen aan de regelgeving rond het aantal sporttalenten (niet in figuur). Bijna alle Topsport Talentscholen met de wens om aan deze regelgeving iets te veranderen, vindt dat het minimale aantal sporttalenten of de verdeling over ten minste vier sporten moet worden verlaagd. Eén Topsport Talentschool vindt juist dat het minimale aantal sporttalenten hoger mag zijn.

“Het hangt erg af van waar je school zich bevindt. In onze regio zijn veel minder talentcentra dan bijvoorbeeld rond Amsterdam. Dat levert jaarlijks een gegarandeerd aantal sporttalenten op.” (Topsport Talentschool)

“Het aantal zou moeten worden verhoogd. Dat maakt het eenvoudiger om in goede faciliteiten en begeleiding te investeren.” (Topsport Talentschool)

Bij de wens om het aantal sporttalenten te verlagen, geven sommige Topsport Talentscholen (n=4) ook aan dat het niet zozeer gaat om de kwantiteit, maar dat het belangrijker is om naar de kwaliteit van de begeleiding van sporttalenten te kijken. Ook het argument dat het eenvoudiger is faciliteiten voor een grotere groep te organiseren, wordt door een enkele Topsport Talentschool anders gezien.

“Een kleine Topsport Talentschool zou ook zeer goed in staat moeten zijn maatwerk aan sporttalenten te bieden.” (Topsport Talentschool)

“Er zou geen minimum moeten zijn, maar alleen eisen aan de kwaliteit van de begeleiding.” (Topsport Talentschool)

De stichting LOOT onderschrijft dat het minimale aantal van veertig statustalenten en de verdeling over ten minste vier sporten een behoorlijke drempel kan zijn voor sommige scholen. Er zou wel een minimale basis van een aantal sporttalenten moeten zijn, maar de ondergrens zou omlaag kunnen, omdat ook kleine scholen goede begeleiding kunnen bieden. Een verdeling over meerdere sporten zien zij wel als waardevol voor sporttalenten zelf.

“Sporttalenten kunnen met elkaar ervaringen uitwisselen en een talent in sport x kan veel leren van wat talenten in een andere sport allemaal moeten doen.” (stichting LOOT)

In de volgende paragraaf kijken we naar het aantal Loot-leerlingen op een Topsport Talentschool in relatie tot het totale aantal sporttalenten in Nederland.

3.3 Loot-talenten in verhouding tot totaal aantal sporttalenten

In het schooljaar 2012/2013 volgen 3.057 sporttalenten onderwijs op een Topsport Talentschool. Uit gegevens van het Nationaal TalentVolgSysteem (NTVS) van NOC*NSF blijkt dat er in november 2012 in totaal 6.417 sporttalenten tot en met 18 jaar zijn, die in aanmerking komen voor een Loot-status. Dat betekent dat naar schatting 48 procent van de sporttalenten in 2012 onderwijs volgt op een Topsport Talentschool, zie tabel 3.5.³ Eerder onderzoek liet een percentage van ongeveer 40 procent zien (Von Heijden et al., 2012), maar hierin waren de mannelijke voetbaltalenten niet meegenomen. Mannelijke voetbaltalenten vormen echter een substantiële doelgroep voor Topsport Talentscholen, mede ook vanwege samenwerkingsverbanden met Regionale Jeugdopleidingen in het voetbal.

Tabel 3.5 percentage sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen

Sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen	3.057
Totaal aantal sporttalenten t/m 18 jaar met een officiële talentstatus van NOC*NSF die in aanmerking komen voor een Loot-status op een Topsport Talentschool	6.417
Percentage sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen	48%

Bron: stichting LOOT en NTVS per november 2012, NOC*NSF, bewerking Mulier Instituut.

Voetbal kent in het schooljaar 2012/2013 verreweg de meeste sporttalenten die onderwijs volgen op een Topsport Talentschool, zowel absoluut als relatief zie tabel 3.6. Daarbij moet worden opgemerkt dat veel van de Regionale Jeugdopleidingen een samenwerkingsverband hebben met een nabijgelegen Topsport Talentschool.

Daarnaast zijn er nog vijf andere sporten met meer dan honderd sporttalenten op Topsport Talentscholen. Dat zijn basketbal, tennis, volleybal, handbal en rugby. Met uitzondering van tennis zijn dit allemaal teamsporten. Van deze sporten kiezen relatief veel basketbaltalenten (vier op de vijf) voor een Topsport Talentschool, maar ook minimaal de helft van de overige statustalenten.

³ Het gaat om een indicatie, omdat we hebben gekozen voor een leeftijdsgrens tot en met 18 jaar. Van deze groep is niet bekend in hoeverre zij momenteel nog op het voortgezet onderwijs zitten. Aangezien de meeste sporttalenten een havo- of vwo-opleiding volgen zal een deel nog geen diploma hebben behaald.

Tabel 3.6 Overzicht van sporten met minimaal vijftig sporttalenten op Topsporttalent Scholen in schooljaar 2012/2013 in aantallen en percentage van het totale aantal talenten in deze sport met een Loot-status

Sport	Aantal sporttalenten op Topsport Talentscholen	Percentage sporttalenten op Topsport Talentscholen
Voetbal*	1.188	84%
Basketbal	310	79%
Tennis	224	51%
Volleybal	177	57%
Handbal	139	51%
Rugby	127	58%
Honkbal	78	44%
Schaatsen	69	33%
Waterpolo	66	46%
Turnen	63	63%
Judo	61	19%
Hippisch	53	26%
Hockey	50	44%

Bron: stichting LOOT en NTVS per november 2012 (NOC*NSF), bewerking Mulier Instituut

*Inclusief zaalvoetbal mannen en vrouwen exclusief veldvoetbal voor vrouwen.

** Aantal aparte statustalenten voor waterpolo niet bekend, want onderdeel van 'zwemtalenten'.

Er zijn in totaal zeventien sporten met honderd of meer sporttalenten tot en met 18 jaar die in aanmerking komen voor een Loot-status. Van deze sporten zijn in tabel 3.7 ook het aantal junioren per sportbond weergegeven. Het (mannen)voetbal heeft niet alleen de meeste sporttalenten op Topsport Talentscholen, maar beschikt ook over de meeste sporttalenten die in aanmerking komen voor een Loot-status en kent verreweg de meeste jeugdleden.

Uit tabel 3.7 kunnen we afleiden dat sportbonden inderdaad zeer verschillend omgaan met het toekennen van een Loot-status (zie paragraaf 2.3). Terwijl hockey en voetbal onder meisjes ongeveer even grote jeugdsporten zijn, is het aantal vrouwelijke voetbaltalenten met een status vijf keer zo groot als het aantal mannelijke en vrouwelijke hockeetalenten samen. Ook autosport kent als zeer kleine jeugdsport relatief veel sporttalenten met een status. De sporten rugby, basketbal, honkbal en motorsport kennen meer dan een procent van hun jeugdleden een talentstatus toe.

Tabel 3.7 Overzicht van sporten met honderd of meer sporttalenten t/m 18 jaar die in aanmerking komen voor een Loot-status in relatie tot het aantal junioren per sportbond

	Aantal sporttalenten t/m 18 jaar	Aantal junioren	percentage sporttalenten
Voetbal*	1.401	536.520	0,26
Veldvoetbal vrouwen	537	74.604	0,72
Tennis	444	146.529	0,30
Basketbal	394	24.899	1,58
Judo	318	35.140	0,90
Volleybal	309	50.974	0,61
Handbal	271	29.804	0,91
Rugby	224	3.863	5,80
Schaatsen	209	27.031	0,77
Hippisch	201	69.892	0,29
Honkbal	177	9.155	1,93
Waterpolo**	144		
Hockey	114	146.404	0,08
Ijshockey	113	11.438	0,99
Autosport	103	571	18,04
Motorsport	102	4.561	2,24
Turnen	100	173.048	0,06

Bron: NTVS per november 2012, NOC*NSF, Rapportage ledental NOC*NSF over 2011, bewerking Mulier Instituut

*Inclusief zaalvoetbal mannen en vrouwen exclusief veldvoetbal vrouwen.

** Aantal aparte junioren waterpolo niet bekend, want onderdeel van zwembond.

Het is opvallend dat binnen een aantal sporttakken met veel sporttalenten die in aanmerking komen voor een Loot-status veelal niet voor een Topsport Talentschool gekozen wordt. (vgl tabel 3.6 en bijlage V in de bijlagen). Dat zijn veldvoetbal voor vrouwen (9%), motorsport (16%), autosport (17%), judo (19%), hippische sport (26%), ijshockey (28%) en langebaanschaatsen (33%). Kennelijk kunnen sporttalenten in deze takken van sport ook op reguliere middelbare scholen (nog) goed meekomen. Uit eerder onderzoek is bekend dat veel sporttalenten met een officiële status van NOC*NSF aangeven dat zij op hun reguliere school hun topsportbeoefening goed kunnen combineren met onderwijs (Von Heijden et al., 2012; Reijgersberg et al., 2010).

3.4 Tot slot

De belangrijkste bevindingen uit dit hoofdstuk zijn in deze afsluitende paragraaf samengevat.

- In het schooljaar 2012/2013 werden in totaal 3.057 talenten met een talentstatus op 29 Topsport Talentscholen begeleid. Dit is 48 procent van alle sporttalenten met een Loot-status; de overige sporttalenten volgen onderwijs op een reguliere school voor voortgezet onderwijs of via een andere onderwijsinstelling.
- Een ruime meerderheid van Topsport Talentscholen kan eenvoudig voorzien in het minimaal vereiste aantal sporttalenten (n=40) en de bijbehorende verdeling over ten minste vier sporten. Vrijwel alle scholen hebben voldoende sporttalenten met een status, maar een kwart van de huidige Topsport Talentscholen voldoet niet aan de gecombineerde voorwaarden.

- Een deel van de Topsport Talentscholen en de stichting LOOT pleit voor aanpassing van de voorwaarden, waarbij ze niet het aantal sporttalenten, maar het kunnen bieden van kwalitatief goede ondersteuning als doorslaggevend zien.
- Voetbal heeft in absolute aantallen de meeste sporttalenten op een Topsport Talentschool. Ook andere teamsporten (basketbal, volleybal en handbal) maken veel gebruik van Topsport Talentscholen. Tennis is de enige individuele sport met meer dan 200 sporttalenten die naar een Topsport Talentschool gaan.
- In verhouding tot het totale aantal sporttalenten maken vooral sporttalenten in het mannenvoetbal, basketbal, turnen en rugby in belangrijke mate gebruik van de Loo-faciliteiten op Topsport Talentscholen. Sporten met een groot aantal sporttalenten die in aanmerking komen voor een Loo-status, maar juist relatief weinig gebruik van Topsport Talentscholen zijn vrouwenvoetbal, judo en langebaanschaatsen.
- De indicatie van het aantal sporttalenten door bonden in relatie tot hun algemene jeugdledencijfers loopt sterk uiteen.

4. Loot-licentie voor Topsport Talentscholen

Niet iedere school kan zomaar Topsport Talentschool worden. Alleen scholen met een Loot-licentie vo mogen zich Topsport Talentschool noemen. Er zijn bepaalde voorwaarden waar scholen aan moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een Loot-licentie vo. Naast de eerder besproken regels over het aantal aanwezige sporttalenten (zie hoofdstuk 3), zijn er bepalingen ten aanzien van de aanvraag en continuering van een Loot-licentie vo. Verder zijn er voorwaarden voor samenwerking met sportbonden of topsportverenigingen en de aanwezigheid van specifieke begeleiding voor sporttalenten. Dit hoofdstuk gaat verder in op deze aspecten van de beleidsregel.

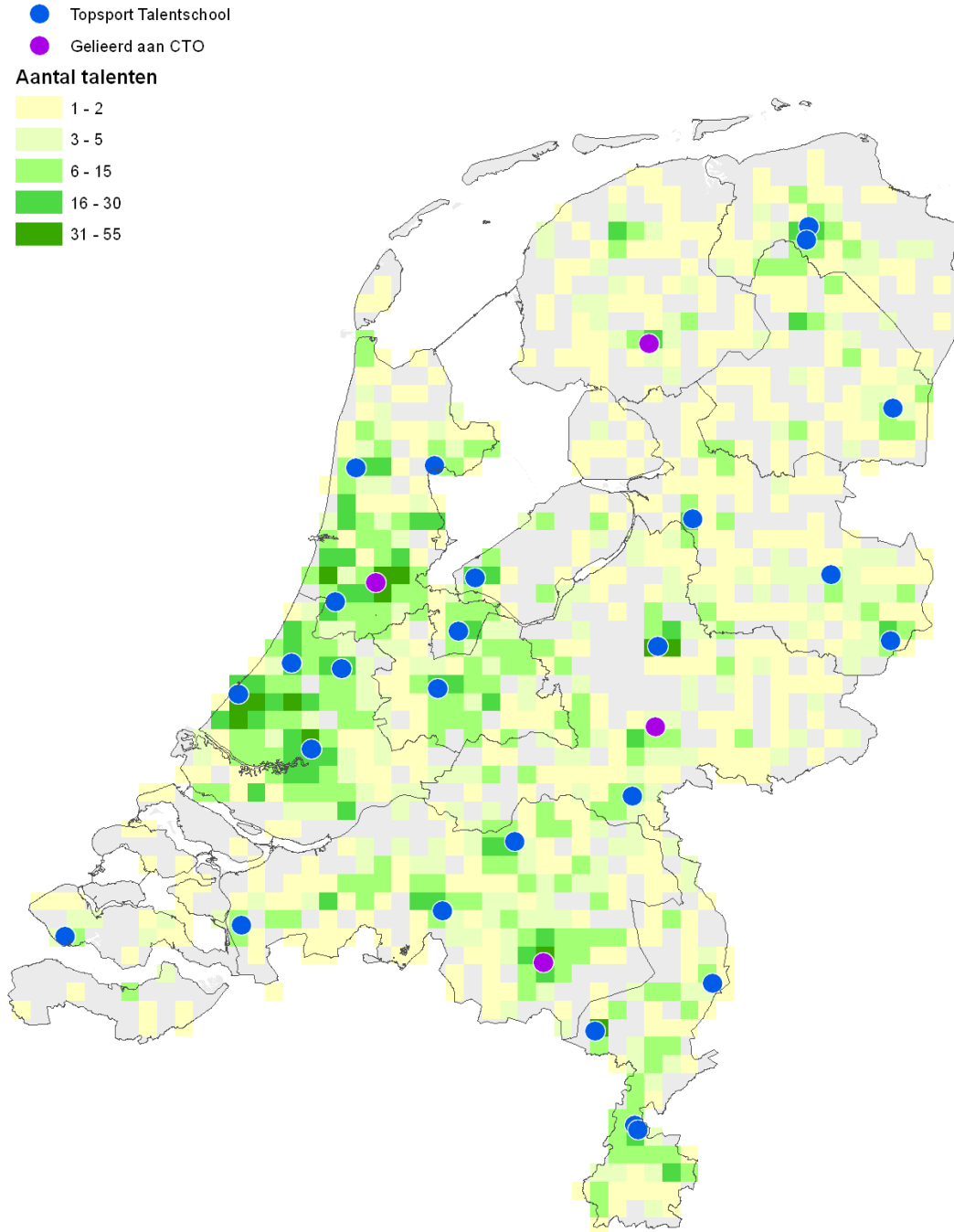
4.1 Aantal Topsport Talentscholen

Het aantal Topsport Talentscholen is op een maximum van 35 gesteld, zie artikel 2.3 van de beleidsregel. Met ingang van het schooljaar 2013/2014 is er een nieuwe Topsport Talentschool bijgekomen. Dit brengt het totale aantal Topsport Talentscholen op dertig. Dit betekent dat er nog ruimte is voor vijf extra Topsport Talentscholen. Op basis van de spreiding van sporttalenten en Topsport Talentscholen over Nederland en gesprekken met sport- en onderwijsorganisaties wordt het maximale streefaantal van 35 in deze paragraaf nader bekeken.

Een overzicht van de spreiding van sporttalenten met een Loot-status (excl. voetballtalenten) over Nederland in relatie tot waar zich de Topsport Talentscholen bevinden, laat zien dat grote steden en de Randstad als geheel een relatief grote dichtheid kennen van zowel sporttalenten als Topsport Talentscholen, zie figuur 4.1. Tevens bestaan er diverse gebieden met relatief hoge concentraties sporttalenten zonder Topsport Talentschool in de nabije omgeving. In deze gebieden, maar ook op plekken met zeer hoge concentraties sporttalenten lijkt ruimte voor een extra Topsport Talentschool, uitgaande van niet alleen een bepaalde minimumcapaciteit, maar tevens maximum capaciteit van het begeleiden van Loot-leerlingen.

In het betreffende overzicht ontbreken de mannelijke voetballtalenten van de KNVB, omdat hier geen postcodegegevens bekend waren. In figuur 4.2 is tevens de plaats van de Regionale Jeugdopleidingen van de KNVB weergegeven, omdat alle mannelijke voetballtalenten van een RJO ook in aanmerking komen voor een Loot-status. Over het algemeen liggen de RJO's in de nabije omgeving van een Topsport Talentschool. De kaart laat ook zien dat er enkele RJO's zijn zonder Topsport Talentschool in de nabije omgeving.

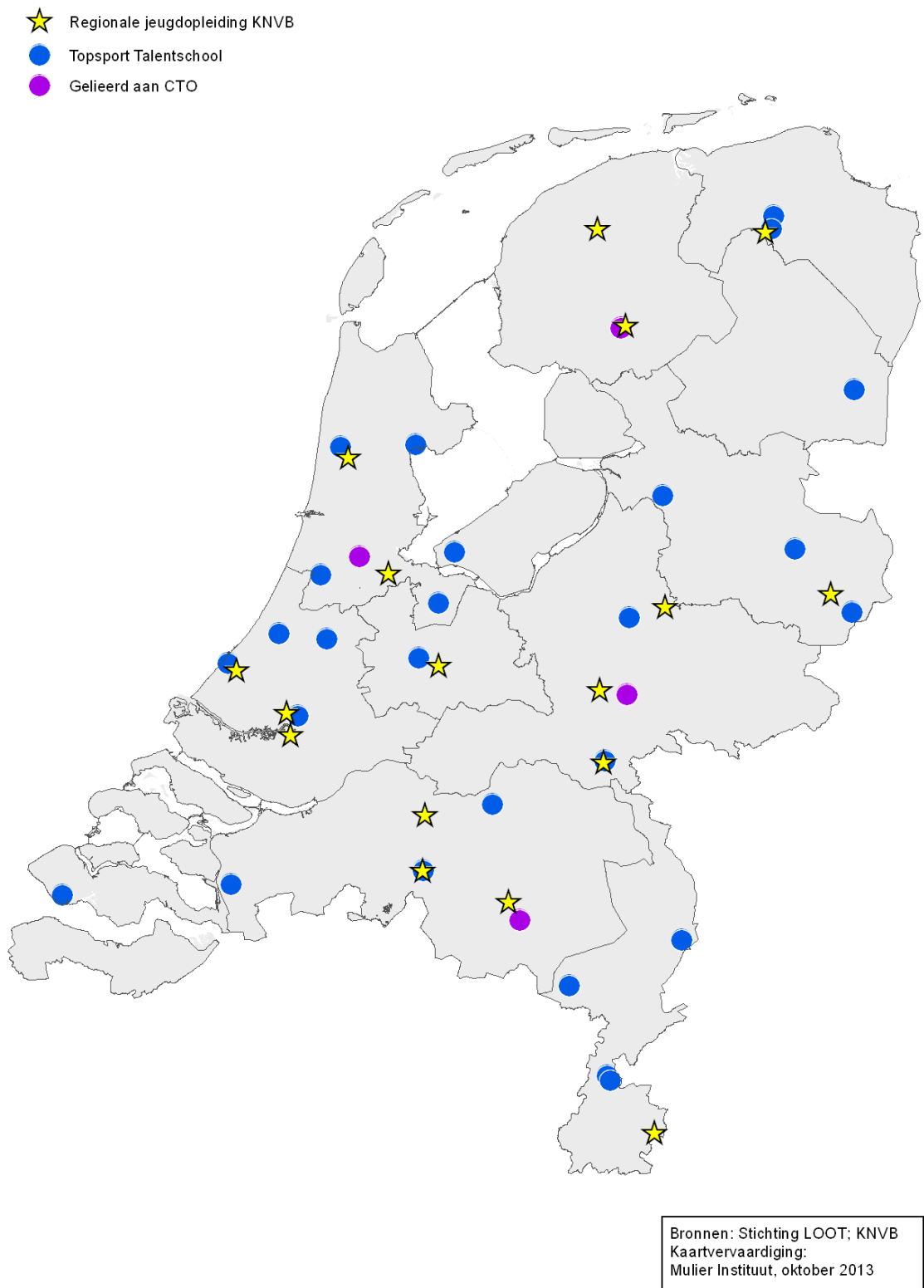
Figuur 4.1 Spreiding van sporttalenten over Nederland (in aantallen) in relatie tot aanwezigheid Topsport Talentscholen

Bron: Stichting LOOT
Analyse en kaartvervaardiging:
Mulier Instituut, oktober 2013

*de spreiding van sporttalenten is over gelijke vakken 5 km2 verdeeld.

Figuur 4.2 Verdeling Topsport Talentscholen en Regionale Jeugdopleiding van de KNVB.

Uit de aanvullende interviews met Topsport Talentscholen en beleidsorganisaties komt een wisselend beeld naar voren ten aanzien van het maximale aantal Topsport Talentscholen. De meeste partijen zijn het erover eens dat er een redelijke spreiding is van het aantal Topsport Talentscholen en dat er nog ruimte is voor maximaal vijf extra Topsport Talentscholen.

Ik denk dat er voldoende Topsport Talentscholen in deze regio zijn. Je moet als sporttalent keuzes maken en daar kan ook bij horen een grotere reisafstand als dat op andere gebieden meer rust en ruimte geeft. (Topsport Talentschool)

Niettemin wordt de restrictie op het totale aantal Topsport Talentscholen niet algemeen als noodzakelijk ervaren, mits er duidelijke regels aan de kwaliteit van Topsport Talentscholen worden gesteld. Vooral diverse onderwijs- en sportorganisaties stellen vraagtekens bij een maximaal aantal van 35 scholen, omdat zij vinden dat sporttalenten en niet scholen het uitgangspunt moeten zijn.

Waar komt die regel vandaan? Ik vind dat er zo veel als nodig moeten zijn. (sportorganisatie)

Vreemd dat er een uitgangspunt is van het aantal scholen. Ieder talent is het waard om te ondersteunen. Als er nu net geen school in de buurt is betekent dit direct lange reistijden of verhuizen. Dat is niet de bedoeling. Als een talent het op zijn school goed kan regelen en medewerking krijgt waarom dwingen we iemand dan om weg te gaan? (onderwijsorganisatie)

“Iedere school moet Topsport Talentschool kunnen worden als sporttalenten op een goede manier kunnen en willen begeleiden. Het gaat om de leerling niet om de scholen. Ik vind deze regel een beetje vreemd. Er zijn ook geen voorwaarden aan het aantal scholen dat tweetalig onderwijs mag aanbieden.” (onderwijsorganisatie)

Niet alle Topsport Talentscholen zijn het eens met de exclusiviteit van Topsport Talentscholen in het bieden van de meest optimale ondersteuning voor talenten.

Ik ben ervoor dat sporttalenten zelf een school moeten kunnen kiezen waar ze hun voorzieningen kunnen regelen. Ik weet dat dat niet overeenkomt met de visie van stichting LOOT. Natuurlijk is er expertise bij de Topsport Talentscholen, maar het gaat erom wat het beste is voor de leerling en niet wat beste is voor de scholen. Die zijn gebaat bij exclusiviteit. Ik wil het beste voor leerlingen en ik denk dat minimale reistijd belangrijk is. (Topsport Talentschool)

De stichting LOOT geeft aan dat zij in contact zijn met een aantal middelbare scholen die Topsport Talentschool willen worden. Samen met NOC*NSF wordt naar ‘witte vlekken’ gezocht. Daarbij willen ze in kaart brengen waar er op basis van de aanwezige sporttalenten nog ruimte is voor een extra Topsport Talentschool, zonder dat daarmee bestaande Topsport Talentscholen in de weg worden gezeten.

“De aanwijzing van een nieuwe Topsport Talentschool kan ertoe leiden dat een huidige Topsport Talentschool sporttalenten verliest. Dat vinden wij ongewenst” (stichting LOOT)

De volgende paragraaf gaat verder in op de aanvraagprocedure voor nieuwe Topsport Talentscholen.

4.2 Aanvraagprocedure van een Loot-licentie

In artikel 2 en 3 van de beleidsregel Loot-licentie vo staat de aanvraagprocedure beschreven. Naast het voldoen aan de voorwaarden rondom het aantal sporttalenten, de samenwerking met sportorganisaties en de aanwezigheid van specifieke begeleiding is ook een rol weggelegd voor het Olympisch Netwerk. Zij dienen een schriftelijke steunverklaring op te stellen voor de aanvraag van een Loot-licentie.

Procedure aanvraag en rol Olympisch Netwerk

Het Olympisch Netwerk is nauw betrokken geweest bij de aanvraag van de Loot-licentie voor de nieuwe Topsport Talentschool die in het schooljaar 2013/2014 van start is gegaan. Voor het Olympisch Netwerk was het duidelijk dat in die bepaalde regio een Topsport Talentschool wenselijk zou zijn. De betreffende school was al een aantal jaar bezig om zich tot Topsport Talentschool te ontwikkelen en werd door het Olympisch Netwerk ondersteund in de aanvraagprocedure, onder meer doordat zij talenten hebben gewezen op de mogelijkheden van deze school.

Samenwerking tussen het Olympisch Netwerk en de Topsport Talentschool was bij deze aanvraag waardevol. Het kunnen voldoen aan de voorwaarden rondom het aantal sporttalenten vormde een struikelblok. Hierin heeft het Olympisch Netwerk bemiddeld door haar sporttalenten te informeren over de ambities van deze school. Het lijkt dan ook zinvol om beide partijen bij een aanvraag te betrekken.

“Het verkrijgen van voldoende sporttalenten met een Loot-status is lastig. Het heeft ons jaren gekost om hieraan te kunnen voldoen. Om die reden is de school drie jaar geleden afgewezen.” (Topsport Talentschool)

Het kunnen voldoen aan een minimaal aantal sporttalenten zorgt ervoor dat potentiële Topsport Talentscholen de grenzen opzoeken in de ondersteuning van sporttalenten en daar soms overheen gaan. Wanneer zij dit niet doen verliezen zij deze sporttalenten. Een belangrijke reden voor een aantal topsportvriendelijke scholen om geen Topsport Talentschool te worden is ook dat zij onvoldoende sporttalenten in huis hebben.

“We hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd om meer sporttalenten met Loot-status te krijgen. Helaas moet je dan weleens dingen doen die officieel niet mogen anders verlies je nog meer sporttalenten.” (Topsport Talentschool)

Ook de stichting LOOT geeft aan dat sommige scholen niet in aanmerking komen voor een Loot-licentie, omdat zij over onvoldoende sporttalenten beschikken. Meerdere geïnterviewde Topsport Talentscholen, Olympische Netwerken en de stichting LOOT gaven aan dat een proefperiode om groei van het aantal sporttalenten mogelijk te maken, wenselijk is.

Naast een schakelperiode is het volgens de stichting LOOT ook nodig om een school als een zogenaamde satellietlocatie aan te kunnen wijzen wanneer een onderwijsinstelling niet het volledige onderwijsaanbod in huis heeft. Dat zou kunnen betekenen dat een school die geen vmbo-afdeling heeft, in samenwerking met een vmbo-school, een Loot-licentie kan verkrijgen. Deze samenwerking zou volgens de stichting LOOT alleen mogelijk zijn wanneer de onderwijsafdelingen op beide scholen elkaar aanvullen. Verder dienen beide scholen aan alle overige voorwaarden te voldoen en zou de scholen met een Loot-licentie een goede aanvulling voor een bepaalde regio moeten zijn.

Zwakke en zeer zwakke scholen

Een aanvullende voorwaarde is dat zwakke en zeer zwakke scholen geen aanspraak maken op een Loot-licentie vo, zie artikel 2.6 van de beleidsregel. Van de dertig Topsport Talentscholen is geen enkele school door de Onderwijsinspectie volledig als zwak of zeer zwak geclassificeerd.⁴ De Onderwijsinspectie heeft van vier Topsport Talentscholen wel een onderwijsafdeling als zwak of zeer zwak beoordeeld. Dat betekent dat op deze afdelingen een intensivering van het toezicht plaatsvindt en dat zij volgens de regeling niet in aanmerking komen voor een Loot-licentie.

De stichting LOOT geeft aan dat een school geen Loot-licentie verkrijgt wanneer een of meer afdelingen zwak of zeer zwak zijn. Wanneer de Loot-licentie wordt afgenomen zouden sporttalenten met een LOOT-status nog meer gedupeerd kunnen worden. Daarom zouden deze scholen de tijd moeten krijgen om aan verbetering te werken.

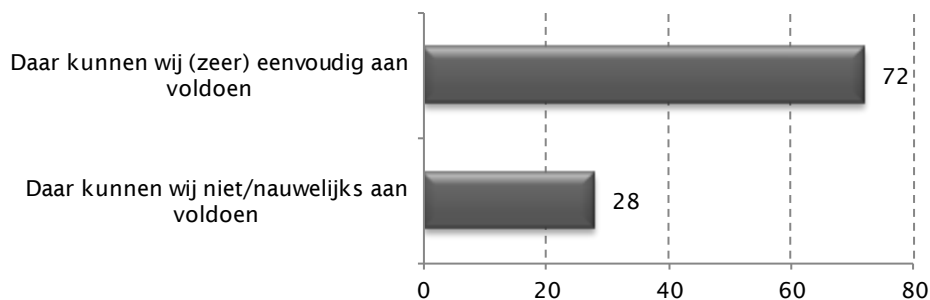
4.3 Samenwerking

In artikel 4b van de beleidsregel Loot-licentie staat omschreven dat er een samenwerkingsverband moet zijn met ten minste drie sportbonden of verenigingen die op het hoogste landelijke niveau actief zijn. Voor sommige Topsport Talentscholen is het eenvoudig om aan deze eis te voldoen. Vier Topsport Talentscholen zijn onderdeel van een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO), waar inmiddels meerdere sportbonden hun talentprogramma's hebben ondergebracht. Daarnaast werkt de meerderheid van de dertien Regionale Jeugdopleidingen in het mannenvoetbal samen met een Topsport Talentschool.

⁴ Oordeel van de inspectie gevonden op: <http://tkrtp.owinsp.nl/schoolwijzer/zoekresultaat>

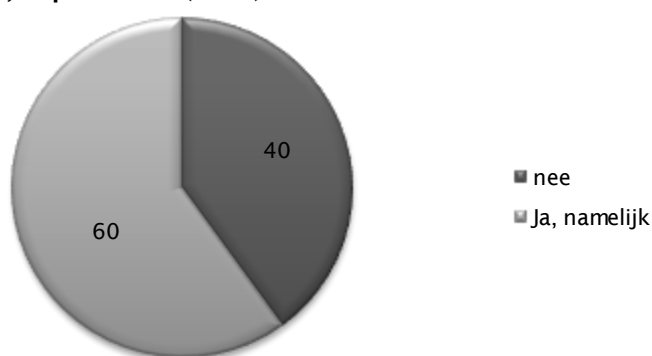
Uit de vragenlijst blijkt dat de meerderheid van de Topsport Talentscholen (zeer) eenvoudig (72%) aan deze regel kan voldoen, zie figuur 4.3. Meer dan een kwart van de scholen kan niet of nauwelijks aan deze eis voldoen.

Figuur 4.3. In hoeverre kunt u als school voldoen aan de samenwerking met sportbonden of topsportverenigingen?, in procenten (n=25)

Zes van de tien Topsport Talentscholen beoordelen de samenwerking als goed en ongeveer een derde als voldoende. Slechts één school beoordeelde de samenwerking als onvoldoende (niet in figuur). Toch ervaart de meerderheid van de Topsport Talentscholen knelpunten in de samenwerking met sportbonden of verenigingen, zie figuur 4.4.

Figuur 4.4 Ervaart u knelpunten in de samenwerking met sportbonden of topsportverenigingen?, in procenten (n=25)

Volgens een van de Topsport Talentscholen zijn er altijd knelpunten wanneer sport- en onderwijsprogramma's op elkaar afgestemd moeten worden. Steeds meer sportprogramma's willen onder schooltijd trainen, omdat sporttalenten dan het meest vatbaar zouden zijn voor aanwijzingen en zich dus het beste kunnen ontwikkelen. Maar datzelfde geldt ook voor het onderwijs. Dit kan voor een spanningsveld zorgen.

“Knelpunten zijn er dikwijls. Daar waar trainingstijden en lestijden op elkaar aangepast moeten worden. Maar wij komen er wel uit.” (Topsport Talentschool)

Voor sommige Topsport Talentscholen is het niet gebruikelijk om met een sportbond samen te werken. Daarnaast zijn sportbonden volgens sommige Topsport Talentscholen niet of nauwelijks geïnteresseerd in bepaalde delen van het land. Samenwerking met topsportverenigingen is daarom meer vanzelfsprekend.

“Contact als ‘individuele’ Topsport Talentschool met een sportbond is niet vanzelfsprekend, met verenigingen wel.” (Topsport Talentschool)

Niettemin signaleren diverse betrokkenen positieve ontwikkelingen als het gaat om (nieuwe) samenwerkingsrelaties.

Ontwikkelingen topsportbeleid kansen voor samenwerking

Sommige Topsport Talentscholen gaven aan dat het initiatief voor samenwerking vaak vanuit het onderwijs tot stand komt en dat sportorganisaties zich wel proactiever mogen opstellen. Andere Topsport Talentscholen merken de laatste tijd dat zij steeds vaker worden benaderd. Verschillende ontwikkelingen in het topsportbeleid, zoals het opzetten van Regionale en Nationale Trainingscentra, dragen ertoe bij dat Topsport Talentscholen vaker zijn gaan samenwerken met verenigingen en sportbonden. Met een aanzienlijke toestroom van sporttalenten als positief gevolg.

“De groei van het aantal sporttalenten kan worden verklaard door de de komst van een Nationaal Trainingscentrum en de samenwerking met een sportbond.” (Topsport Talentschool)

“Afgelopen jaar konden wij niet voldoen aan het aantal sporttalenten. Met de komst van enkele trainingsprogramma’s hier in de regio is ook het aantal sporttalenten toegenomen. En ook voor de duur van meerdere jaren.” (Topsport Talentschool)

Volgens sportorganisaties zijn er voor Topsport Talentscholen goede kansen om samen te werken in de oprichting van Regionale en soms Nationale Trainingscentra. Verschillende sportbonden zijn erg welwillend om voor aankomende sporttalenten onder schooltijd regionale trainingen te organiseren.

“Wij stimuleren de opzet van Regionale Trainingscentra van sportbonden. Het is aan de sportbonden zelf om te kiezen of ze daarbij samenwerken met een Topsport Talentschool. Je hebt soms te maken met bepaalde kansen in een regio en niet altijd is er een Topsport Talentschool aanwezig.” (sportorganisatie)

Dit wordt herkend door enkele Topsport Talentscholen, zij zien dat sommige sportbonden juist kiezen voor een reguliere middelbare school. Een van de Topsport Talentscholen geeft ook aan dat samenwerking soms ook verwachtingen schept bij de partners ten aanzien van de financiering van activiteiten onder schooltijd.

“Niet alle sportbonden kiezen voor een RTC in de buurt van een Topsport Talentschool, terwijl er wel een aantal sporttalenten zijn uit de verschillende sporten.” (Topsport Talentschool)

“Om de samenwerking mogelijk te maken moeten wij als school zelf extra activiteiten, zoals trainingen tijdens schooltijd financieren.” (Topsport Talentschool)

Zowel een sport- als een onderwijsorganisatie wijst erop dat de voorwaarde rondom samenwerking er ook toe kan bijdragen dat Topsport Talentscholen te veel op eigen initiatief topsportactiviteiten ontplooiën. Dit past minder goed bij hun expertise als onderwijsinstelling en zou meer vanuit de Olympische Netwerken en mogelijk in samenspraak met sportbonden geïnitieerd moeten worden.

“Samenwerking kan zeker vruchtbaar zijn, maar wij zien soms ook dat Topsport Talentscholen te veel als een sportorganisatie optrekken. Dit, terwijl de Topsport Talentscholen vooral onderwijsinstellingen zijn, die goed onderwijs moeten bieden. Daar ligt hun kracht.” (sportorganisatie)

De volgende paragraaf beschrijft de aanwezigheid van specifieke begeleiding voor sporttalenten op een Topsport Talentschool.

4.4 Specifieke begeleiding

Artikel 4c van de beleidsregel stelt dat er op een Topsport Talentschool personeel aanwezig en aanspreekbaar is in verband met werkzaamheden die betrekking hebben op de Loot-licentie en voorziet in de begeleiding van sporttalenten met een Loot-status.

De stichting LOOT heeft een overzicht beschikbaar gesteld van de personele inzet van 26 Topsport Talentscholen. In totaal hebben deze 26 Topsport Talentscholen een personele inzet van 29,7 fte. Dit komt overeen met een gemiddelde personele inzet van 1,14 fte (niet in tabel). In tabel 4.1 is te zien dat het merendeel van de Topsport Talentscholen (58%) 0,5 tot 1,5 fte beschikbaar heeft voor werkzaamheden ten aanzien van sporttalenten. Een kwart van de Topsport Talentscholen heeft een inzet van meer dan 1,5 fte beschikbaar en een op de vijf scholen heeft minder dan 0,5 fte personele inzet.

Tabel 4.1 Categorieën personele inzet (in fte) op Topsport Talentscholen, in aantallen en procenten (n=26)

categorieën	aantal Topsport Talentscholen	percentage Topsport Talentscholen
0 tot 0,5 fte	5	19
0,5 tot 1,5 fte	15	58
1,5 fte en meer	6	23

Bron: stichting LOOT, bewerking Mulier Instituut.

Wanneer we het aantal fte tegen het aantal sporttalenten op een Topsport Talentschool afzetten dan is te zien dat scholen met veel sporttalenten op papier minder tijd per sporttalent besteden dan scholen met weinig sporttalenten. Enerzijds zou daaruit afgeleid kunnen worden dat kleine Topsport Talentscholen sporttalenten intensiever kunnen begeleiden. Anderzijds kan het juist betekenen dat dat grotere Topsport Talentscholen efficiënter werken en dat zij meer sporttalenten kunnen begeleiden in minder beschikbare tijd.

Dit punt wordt herkend door de stichting LOOT. Voor Topsport Talentscholen met een zeer groot aantal sporttalenten wordt het organiseren van goede begeleiding echter steeds lastiger.

“Er is ergens een omslagpunt. Je hebt een minimaal aantal sporttalenten nodig om goede begeleiding rendabel te kunnen organiseren, maar voor hele grote Topsport Talentscholen wordt maatwerk bijna onmogelijk.” (stichting LOOT).

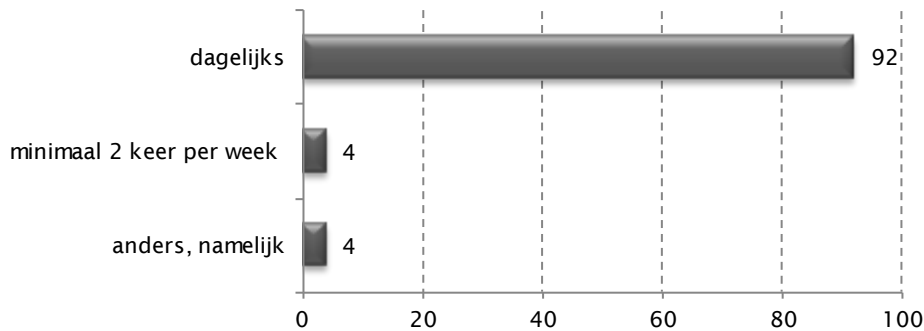
Met uitzondering van twee scholen is ook op alle ondervraagde topsportvriendelijke scholen iemand specifiek verantwoordelijk voor de begeleiding van de aanwezige sporttalenten. Tien

begeleiders (63%) krijgen daar naar eigen zeggen geen of onvoldoende taakuren voor en zes begeleiders vinden dat zij daar voldoende taakuren voor krijgen.

Beschikbaarheid van specifieke begeleiding op Topsport Talentscholen

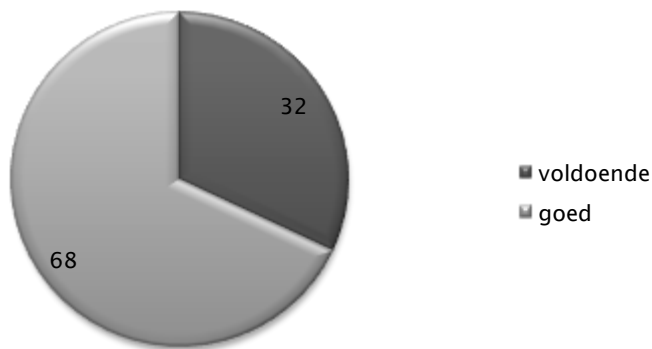
De Topsport Talentscholen geven vrijwel allemaal aan dat sporttalenten dagelijks terecht kunnen bij een (Loot-)begeleider, zie figuur 4.5. Voor een van de scholen is dat twee keer per week. Een andere school geeft aan dat dit op afspraak gebeurt en dat zij een systeem hanteren via de klassenmentor.

Figuur 4.5 Hoe vaak kunnen sporttalenten bij een specifieke (Loot-)begeleider terecht, in procenten (n=25)

Twee derde van de Topsport Talentscholen beoordeelt deze specifieke begeleiding voor sporttalenten als goed, zie figuur 4.6. De overige scholen geven een voldoende. Geen van de Topsport Talentscholen beoordeelt de begeleiding als onvoldoende.

Figuur 4.6 Hoe beoordeelt u deze specifieke (Loot-)begeleiding voor sporttalenten, in procenten (n=25)

Niettemin ervaart drie kwart van de Topsport Talentscholen knelpunten in het organiseren van specifieke begeleiding (niet in figuur). Het meest genoemde punt is de hoeveelheid benodigde tijd tegenover de beperkte beschikbare middelen.

“Het is veel werk, het kost veel tijd. Vaak meer dan voor het werk wordt ingeschaald.”
(Topsport Talentschool)

Volgens de Topsport Talentscholen hebben met name de sporttalenten met een intensief trainings- en wedstrijdprogramma specifieke onderwijsbehoeften. Omdat veel afhangt van de

zelfstandigheid van een leerling is maatwerk nodig. Dit maatwerk vraagt extra inspanningen van de begeleiders en daar zijn vaak geen financiële middelen voor. In hoofdstuk vijf wordt nog nader ingegaan op ervaren beperkingen in de mogelijkheden tot ondersteuning van sporttalenten.

Kwaliteit van de talentbegeleiding

Tegen de achtergrond van de intensivering van de topsportprogramma's van sporttalenten en de ontwikkeling van topsportvriendelijke scholen kwam in de interviews regelmatig naar voren dat er meer aandacht moet zijn voor de kwaliteit van de begeleiding van sporttalenten op Topsport Talentscholen. Onder meer door selectie op specifieke competenties en scholing.

“Een duidelijker profiel voor de talentbegeleiders. We moeten nadenken waar iemand aan zou moeten voldoen.” (Topsport Talentschool)

“TTS moeten zich onderscheiden in kwaliteit van reguliere scholen. Dus bieden van individuele leertrajecten en scholing van talentbegeleiders.” (sportorganisatie)

De stichting LOOT geeft aan dat een groot deel van de LOOT-begeleiders het afgelopen jaar is geschoold via cursussen, georganiseerd door de stichting. De scholing van begeleiders op Topsport Talentscholen wordt dit jaar voortgezet.

De volgende paragraaf beschrijft de wijze waarop er door de stichting LOOT toezicht wordt gehouden op de voortgang en kwaliteit van individuele Topsport Talentscholen.

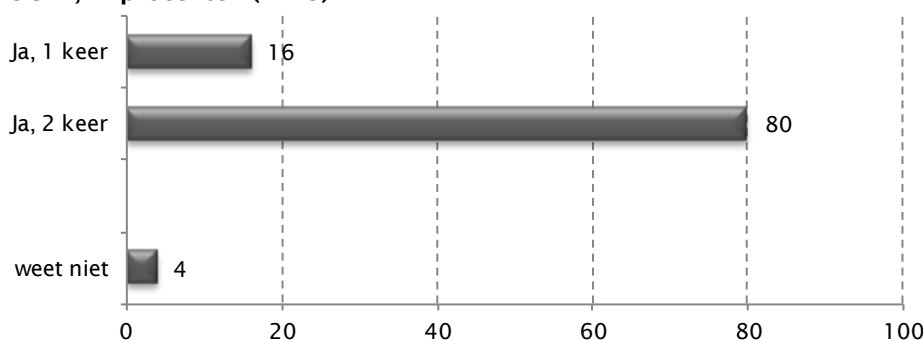
4.5 Toezicht op voortgang en kwaliteit door stichting LOOT

Een periodieke visitatie van Topsport Talentscholen door de stichting LOOT is in artikel 5 van de beleidsregel vastgelegd. Deze visitatie heeft als doel om toe te zien of een Topsport Talentschool nog steeds voldoet aan de voorwaarden gesteld in artikel 4. Dit zijn de regels omtrent het aantal sporttalenten, de samenwerking met sportbonden of topsportverenigingen en de aanwezigheid van specifieke begeleiding. Daarmee adviseert de stichting LOOT de minister bij de aanvraag en verlenging van een Loot-licentie van Topsport Talentscholen.

Visitatiebezoeken

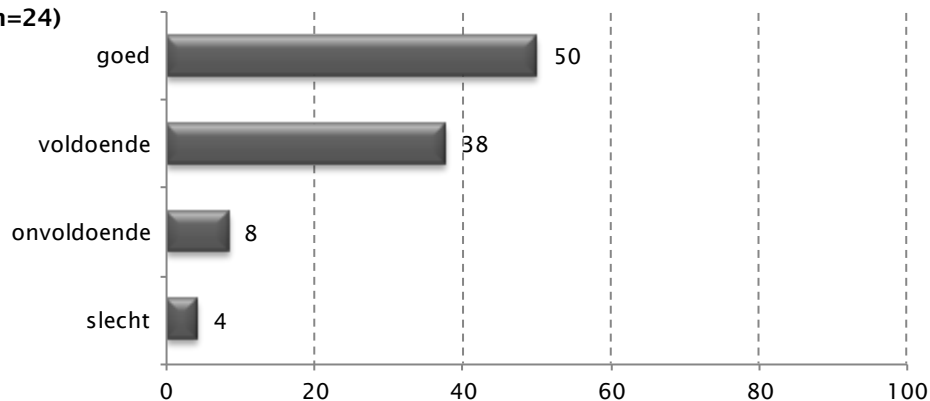
De Topsport Talentscholen zijn gevraagd om aan te geven of er in de periode 2009-2012 visitatiebezoeken hebben plaatsgevonden. Een Topsport Talentschool wist niet of dat het geval was. De overige scholen zijn allemaal bezocht door de stichting LOOT, zie figuur 4.7.

Figuur 4.7 Zijn er in de periode 2009-2012 visitatiebezoeken geweest door de stichting LOOT?, in procenten (n=25)

De helft van de Topsport Talentscholen beoordeelt de visitatiebezoeken als goed en meer dan een derde vond de bezoeken voldoende, zie figuur 4.8. Een op de tien scholen beoordeelde de visitatie als onvoldoende of slecht.

Figuur 4.8 Hoe beoordeelt u de visitatiebezoeken van de stichting LOOT?, in procenten (n=24)

Hoewel de meerderheid van de Topsport Talentscholen de visitaties als voldoende of goed beoordelen, worden door sommige Topsport Talentscholen enkele verbeterpunten aangedragen. Deze Topsport Talentscholen gaven aan dat er nauwelijks tijd was om voor te bereiden, niet duidelijk was waarop werd toegezien en dat er geen goede terugkoppeling van de beoordeelde aspecten is verkregen.

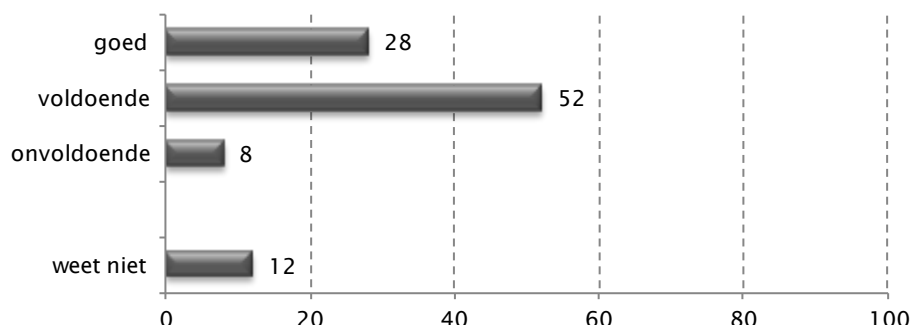
“Ik kreeg enkele weken vooraf te horen dat er visitatie zou plaatsvinden. Dan heb ik nauwelijks tijd om mij als school voor te bereiden en om mijn team goed in te lichten.”
(Topsport Talentschool)

De stichting LOOT geeft aan dat een aankondiging enkele weken vooraf ruim voldoende moet zijn en dat er ‘steevast’ een format wordt gebruikt tijdens de visitaties.

Jaarverslag

Naast de visitatiebezoeken door de stichting LOOT, leggen alle Topsport Talentscholen jaarlijks verantwoording af in een jaarverslag. Ieder jaar rapporteren de Topsport Talentscholen de voortgang aan de stichting LOOT. De Topsport Talentscholen zijn gevraagd deze methode voor toezicht te beoordelen. Figuur 4.9 laat zien dat vier op de vijf Topsport Talentscholen deze methode als goed of voldoende beoordelen.

Figuur 4.9 Beoordeling van de methode om via jaarverslagen verantwoording af te leggen over de kwaliteit, in procenten (n=25)

De meerderheid van de Topsport Talentscholen (n=15) heeft tevens suggesties gegeven voor verandering in de wijze waarop het toezicht op de voortgang en kwaliteit is georganiseerd.

Wensen voor verandering van het toezicht

Uit de genoemde voorstellen voor wenselijke veranderingen in het toezicht, kunnen vijf aspecten worden onderscheiden:

- Minder intensief toezicht via visitaties;
- Minder toezicht op kwantitatieve aspecten, maar vooral op kwaliteit, zoals de begeleiding, scholing en aanwezigheid van faciliteiten;
- Een format voor de belangrijkste kwaliteitsaspecten van Topsport Talentscholen;
- Meer openheid over de kwaliteit tussen Topsport Talentscholen onderling;
- Het invoeren van een keurmerk voor Topsport Talentscholen.

Ook tijdens de interviews met Topsport Talentscholen kwamen deze aspecten aan de orde. Het verder verbeteren en inzichtelijk maken van de kwaliteit van Topsport Talentscholen wordt als noodzakelijk ervaren om zich te kunnen blijven onderscheiden van reguliere middelbare scholen.

“Nu is het enige verschil met reguliere scholen dat leerlingen ontheffing krijgen voor een vak en begeleid worden. In de huidige moderne tijd kan elke school dit organiseren. De huidige LOOT constructie is hiermee niet meer het unieke sellingpoint zoals dat 10 jaar geleden was. We worden ingehaald door de onderwijsinnovaties, dat is zeer zorgelijk. We zullen samen met sportbonden naar een andere weg moeten zoeken.”
(Topsport Talentschool)

Het opstellen van een keurmerk met harde kwalitatieve eisen voor Topsport Talentscholen is een speerpunt voor de stichting LOOT. In samenwerking met een externe partij en in overleg met de scholen zijn de eerste stappen inmiddels gezet. Met het instellen van een keurmerk kunnen de prestaties beter inzichtelijk worden gemaakt en wordt duidelijk waar Topsport Talentscholen voor staan.

“Het wordt voor ons steeds belangrijker te sturen op kwaliteit van de Topsport Talentscholen. Scholen die onvoldoende scores zullen zich moeten verbeteren.”
(stichting LOOT)

Sommige Topsport Talentscholen wensen niet alleen een verbeterd toezicht van de stichting LOOT, maar zien ook graag dat de Onderwijsinspectie strenger gaat handhaven op de minimale onderwijstijd voor sporttalenten. Niet alleen omdat de trainingseisen vanuit de sport verder toenemen en dit een steeds groter beroep doet op de inspanningen van Topsport Talentscholen, maar ook omdat het vermoeden bestaat dat reguliere middelbare scholen eveneens ongeoorloofde ontheffingen geven. Soms met als gevolg dat sporttalenten later alsnog in de problemen komen en een overstap naar een Topsport Talentschool moeten maken. Ook de stichting LOOT zou graag zien dat de inspectie strenger gaat toezien op middelbare scholen die zich in de begeleiding van sporttalenten niet houden aan de onderwijswet.

“Wij hebben toezicht van de inspectie en leerplicht nodig op het handelen van zogenaamde topsportvriendelijke scholen. Wij investeren veel in goede begeleiding en worden scherp gecontroleerd. Sportactieve scholen rommelen maar raak en wij mogen in de bovenbouw dan de problemen oplossen als de sporttalenten meer faciliteiten nodig hebben die andere scholen niet kunnen bieden.” (Topsport Talentschool)

“Er is onvoldoende toezicht is op het handelen van reguliere middelbare scholen. Het is geen prioriteit voor de Onderwijsinspectie en soms gebeuren er zelf zaken met goedkeuring van de leerplichtambtenaar.” (stichting LOOT)

De mogelijkheden voor bijzondere onderwijsondersteuning aan sporttalenten op Topsport Talentscholen staat in het volgende hoofdstuk centraal. Tevens is aan topsportvriendelijke scholen gevraagd welke faciliteiten zij aan sporttalenten aanbieden.

4.6 Tot slot

De belangrijkste bevindingen uit dit hoofdstuk zijn in deze afsluitende paragraaf samengevat.

- De landelijke spreiding van de huidige dertig scholen wordt positief beoordeeld, maar over het gewenste aantal Topsport Talentscholen zijn de meningen verdeeld. Volgens de huidige beleidsregel krijgen maximaal 35 scholen een Loot-licentie, maar niet alle betrokken actoren vinden deze restrictie wenselijk of noodzakelijk, omdat niet alle sporttalenten hiermee optimaal ondersteund worden.
- De aanvraag van een Loot-licentie voert tot een lange aanloop, waarbij het kunnen voldoen aan het gewenste aantal sporttalenten een knelpunt vormt. Dit omdat sporttalenten nog niet kiezen voor een school wanneer deze nog niet officieel mag faciliteren. Een proefperiode of schakeljaar wordt als een goede mogelijkheid gezien om dit knelpunt op te lossen.
- Over het algemeen levert de voorgeschreven samenwerking met sportorganisaties geen problemen op, hoewel sommige Topsport Talentscholen van mening zijn dat ze zich vanwege deze regel te veel op het terrein van sportorganisaties (moeten) begeven.
- Op bijna alle Topsport Talentscholen kunnen sporttalenten dagelijks terecht bij een specifieke (Loot-)begeleider en de begeleiding wordt doorgaans ook positief beoordeeld. Ook op topsportvriendelijke scholen zijn doorgaans specifieke topsportbegeleiders aanwezig, maar de meerderheid heeft te weinig tijd voor goede begeleiding.

- Om aan sporttalenten - en met name die met een intensief sportprogramma - maatwerk te kunnen leveren is de inzet van specifieke begeleiding belangrijk, wat veel extra tijd en geld kost en waarvoor scholen niet gecompenseerd worden. Volgens de stichting LOOT zouden met name Topsport Talentscholen met zeer veel sporttalenten hier minder eenvoudig aan kunnen voldoen.
- De stichting LOOT wil hogere eisen stellen aan de kwaliteit van Topsport Talentscholen onder andere door het instellen van een keurmerk. Het opstellen van een profiel met noodzakelijke competenties voor talentbegeleiders en het mogelijk maken van scholing wordt door Topsport Talentscholen en betrokken actoren ook als belangrijk verbeterpunt gezien.
- Op bijna alle Topsport Talentscholen vonden in de periode 2009-2012 twee visitaties plaats. De visitaties worden over het algemeen als voldoende of goed beoordeeld, hoewel scholen de intensiteit te hoog vinden en er meer helderheid zou moeten komen in de beoordeelde kwaliteitsaspecten.
- De stichting LOOT en Topsport Talentscholen vragen ook om verscherpt toezicht op het bieden van ongeoorloofde faciliteiten (ontheffingen) door topsportvriendelijke scholen.

5. Mogelijkheden bijzondere onderwijsondersteuning

Middelbare scholen in het bezit van een Loot-licentie vo mogen afwijken van de voorschriften met betrekking tot de onderwijstijd. Dit geeft Topsport Talentscholen de mogelijkheid om aanpassingen te doen in de lesroosters van sporttalenten. Ook mogen Topsport Talentscholen het eindexamen over twee schooljaren spreiden. Dit onderscheidt Topsport Talentscholen van reguliere middelbare scholen, waaronder ook de zogenoemde ‘topsportvriendelijke’ scholen. Deze scholen dienen zich te houden aan de vastgestelde urennorm in het voortgezet onderwijs. Dit hoofdstuk gaat verder in op de mogelijkheden van Topsport Talentscholen in het bieden van bijzondere onderwijsondersteuning aan sporttalenten.

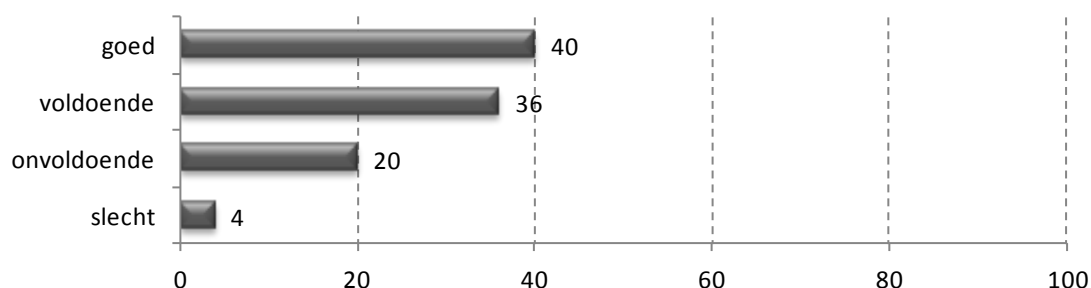
5.1 Afwijkingen van voorschriften met betrekking tot de onderwijstijd

Artikel 9 van de beleidsregel bepaalt dat scholen met een Loot-licentie voor leerlingen met een Loot-status mogen afwijken van de geldende normen voor onderwijstijd, zoals gesteld in de Wet op het voortgezet onderwijs. Dit betekent een onderwijsprogramma van ten minste 800 uur in de onderbouw en minimaal 550 uur in het examenjaar. Daarvoor kunnen Topsport Talentscholen ontheffing verlenen voor bepaalde vakken. In de onderbouw gaat het om de kerndoelen voor bewegen en sport (artikel 10) en in de bovenbouw onder andere voor lichamelijke opvoeding en maatschappijleer (artikel 11, 12 en 13).⁵ Daarnaast kunnen Topsport Talentscholen ook incidentele vrijstellingen geven voor het deelnemen aan trainingsstages of wedstrijden die onder schooltijd plaatsvinden.

Beoordeling afwijkmogelijkheden onderwijstijd

Twee van de vijf Topsport Talentscholen beoordelen de mogelijkheid om af te wijken van de voorgeschreven onderwijstijd als goed, zie figuur 5.1. Ongeveer een derde beoordeelt deze mogelijkheid als voldoende en een kwart van de Topsport Talentscholen beoordeelt deze regeling als onvoldoende of slecht.

Figuur 5.1 Hoe beoordeelt u de mogelijkheid om af te wijken van de voorgeschreven onderwijstijd, in procenten (n=25)

⁵ Voor welke vakken er in de bovenbouw ontheffing kan worden verleend, hangt af van het onderwijsniveau dat een sporttalent volgt.

Voor de meeste sporttalenten, met name in de onderbouw, is een minimaal onderwijsprogramma van 800 uur een goede Ausgangssituatie, zo blijkt uit de reacties van de meeste Topsport Talentscholen. Dit sluit aan bij de mening van de gesproken sportorganisaties. Zij hebben de indruk dat de regeling voor de meerderheid van de leerlingen ruim voldoende is, maar dat een beperkte groep leerlingen meer aanpassingen nodig heeft.

“Er wordt op steeds jongere leeftijd meer en intensiever getraind. In de onderbouw is de ontheffing goed, in de bovenbouw zijn er echter sporttalenten die internationaal doorbreken. En met name deze groep sporttalenten heeft behoefte aan meer ontheffing van de onderwijstijd en minder contacturen.” (Topsport Talentschool)

“Voor een klein deel is het goed zoals het is en voor een nog kleiner deel is het nog niet toereikend genoeg. Dit vergt maatwerk en daarin moeten de Topsport Talentscholen zich gaan onderscheiden.” (sportorganisatie)

Net als ten aanzien van een aantal andere onderwerpen pleiten betrokkenen voor minder vastgelegde normen voor iedereen en voor meer maatwerk per talent. Dit is ook een van de belangrijkste voornemens van de stichting LOOT om per talent te bekijken wat nodig is.

Invulling onderwijsprogramma voor sporttalenten

De manieren waarop Topsport Talentscholen invulling geven aan de mogelijkheden voor bijzondere onderwijsondersteuning aan sporttalenten lopen uiteen. In de interviews met Topsport Talentscholen kwam naar voren dat sommige scholen kiezen om sporttalenten te clusteren en direct alle ontheffingen te verlenen. Dit systeem wordt vooral in de onderbouw toegepast. Andere Topsport Talentscholen bekijken in samenspraak met de leerling en soms ook de ouders of ontheffing voor een vak noodzakelijk is.

“Wij bieden sporttalenten direct alle vrijstellingen aan. Dat is onze meerwaarde ten opzichte van reguliere middelbare scholen. De uren die hierdoor vrijkomen worden gebruikt om de begeleiding voor deze leerlingen te organiseren.” (Topsport Talentschool)

“Ons uitgangspunt is: wat heeft een leerling nodig. Wij bieden ontheffing wanneer dat daadwerkelijk nodig is. Wij vinden alle vakken belangrijk en kunnen ook niet anders ten opzichte van de docenten die deze vakken aanbieden.” (Topsport Talentschool)

Zoals eerder naar voren kwam hebben de sportorganisaties het vermoeden dat ontheffing lang niet voor alle sporttalenten noodzakelijk is. Met het bieden van ontheffing onderscheiden Topsport Talentscholen zich van reguliere middelbare scholen en topsportvriendelijke scholen; het versterkt kortom hun concurrentiepositie. Topsport Talentscholen zijn om die reden aantrekkelijk voor sporttalenten, ook al is het voor hen niet noodzakelijk gezien de zwaarte van hun trainingsprogramma.

“Ik vraag me af in hoeverre ontheffingen voor alle sporttalenten strikt noodzakelijk zijn. Het is voor veel sporttalenten wel een belangrijke motivatie om naar een Topsport Talentschool toe te gaan. Topsport Talentscholen zijn dan ook snel geneigd om alle vrijstellingen te geven.” (sportorganisatie)

Onderwijsorganisaties geven aan dat ontheffing voor een vak niet wenselijk is, maar begrijpen dat het onder bepaalde omstandigheden nodig zou kunnen zijn. De onderwijsorganisaties zijn van mening dat de invoering van tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs veel mogelijkheden geeft om sporttalenten een volwaardig onderwijsprogramma te bieden.

“Binnen de huidige urennorm is er voor de meeste sporttalenten al voldoende mogelijk. Daar is geen aparte beleidsregel voor nodig als er veel meer gebruikgemaakt zou worden van de mogelijkheden die er zijn in het onderwijs. Zoals het digitaliseren en het tijd- en plaatsafhankelijk leren. Bovendien kan dit meetellen bij de beoordeling van de urennorm. Dit schept mogelijkheden voor uitzonderlijke talenten.”

(onderwijsorganisatie)

De stichting LOOT geeft aan dat er idealiter per sporttalent wordt bekeken in hoeverre ontheffing nodig is en dat automatische clustering van sporttalenten zo mogelijk zou moeten worden vermeden. Dit vergt maatwerk en is met name voor de Topsport Talentscholen met veel sporttalenten behoorlijk arbeidsintensief. De Topsport Talentscholen bekostigen de ondersteuning aan sporttalenten vanuit hun eigen onderwijsbudget. Het verlenen van ontheffing biedt sommige Topsport Talentscholen juist ook mogelijkheden om te schuiven met uren van docenten die zij weer kunnen inzetten voor de begeleiding van sporttalenten.

Wensen voor verandering ten aanzien van onderwijstijd

Drie op de vijf scholen zouden iets willen veranderen aan de mogelijkheid om af te wijken van de voorgeschreven onderwijstijd (niet in tabel). Met name ten aanzien van specifieke sportprogramma's en voor sporttalenten met een omvangrijk trainingsprogramma, zijn veel betrokkenen voorstander van meer mogelijkheden om af te wijken van de norm. De geïnterviewden droegen zelf drie typen voorstellen aan om sporttalenten nog verder te kunnen ondersteunen:

- Verruimen van de ontheffingsregeling (extra vak)
- Invoeren van een kerncurriculum
- Tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs

Om dit te kunnen bewerkstelligen vragen sommige Topsport Talentscholen meer verantwoordelijkheid voor het inschatten van de mogelijkheden van een LooT-leerling. Wat heeft deze leerling nodig om dat vak te halen? Dit betekent onderwijsprogramma's op maat wat intensievere begeleiding vergt.

“Meer verantwoordelijkheid naar de school. Het is maatwerk en voor elk sporttalent weer anders, de ene leerling heeft meer contacttijd nodig dan de andere leerling. Sommigen kan je meer vrijheid geven, anderen minder.” (Topsport Talentschool)

Zowel sport- als onderwijsorganisaties zien goede mogelijkheden om onderwijs ook op andere tijden en plaatsen aan te bieden. Daarnaast geven de onderwijsorganisaties aan dat de wijze waarop het onderwijs in de onderbouw is georganiseerd veel mogelijkheden biedt om programma's voor sporttalenten aan te passen. Mogelijk zou de specifieke ontheffing voor lichamelijke opvoeding in de onderbouw kunnen vervallen, mits Topsport Talentscholen voldoen aan de kerndoelen en een onderwijsprogramma van ten minste 800 uur aanbieden.

“Als een sportbond een leraar kan organiseren tijdens een trainingskamp zouden die uren gewoon als onderwijstijd mee kunnen tellen.” (onderwijsorganisatie)

“Waarom zouden alle lessen van maandag tot en met vrijdag tussen half negen en vier uur moeten plaatsvinden? Of waarom niet in de vakanties?” (sportorganisatie)

Een van de onderwijsorganisaties gaf ook aan dat scholen meer vertrouwen en verantwoordelijkheid moeten krijgen bij het invullen van een volwaardig onderwijsprogramma voor een sporttalent.

“We zouden veel meer moeten sturen op basis van vertrouwen in plaats van op regels. In het onderwijs werken experts dagelijks met leerlingen zij weten wat goed is.” (onderwijsorganisatie)

Hoewel meer mogelijkheden voor sommige sporttalenten als wenselijk worden geacht, geven de geïnterviewde Topsport Talentscholen tevens aan te waken voor verschraling van het onderwijsprogramma.

“We bereiken bij sommige sporttalenten de grenzen van wat minimaal aanvaardbaar is om een waardig onderwijsdiploma te behalen. De vraag is wie doet water bij de wijn?” (Topsport Talentschool)

Knelpunten ontheffing van vakken

In dit onderzoek zijn vier knelpunten naar voren gekomen bij het verlenen van ontheffing voor bepaalde vakken:

- minder compensatiemogelijkheden bij slechte resultaten op andere vakken
- doorstroom naar het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (vavo).
- eventuele beperking voor een toekomstige studiekeuze
- Mogelijk minder ruimte om af te wijken wanneer algemene natuurwetenschappen niet langer wettelijk wordt voorgeschreven.

Een nadeel van de ontheffing voor een bepaald vak is dat het vak niet meer kan worden meegenomen als compensatie. Hierdoor komen sommige sporttalenten eerder in de problemen bij de bevordering naar een volgend schooljaar of kan deelname aan het eindexamen worden bemoeilijkt. Ook kan een verleende ontheffing problemen geven wanneer een leerling binnen het vavo zijn diploma wil behalen.

“Een vak waarvoor ontheffing is verleend kan niet meer als compensatie worden gebruikt voor slechte resultaten bij andere vakken.” (Topsport Talentschool)

“Een verleende ontheffing wordt niet erkend binnen het voortgezet onderwijs voor volwassenen.” (stichting LOOT)

Op het moment dat er in de bovenbouw ontheffingen worden gegeven, zijn de consequenties daarvan voor een sporttalent nog niet altijd te voorzien. Op dat moment lijkt het misschien

aantrekkelijk om meer tijd voor de sportbeoefening te hebben, maar in toekomst kan het de mogelijkheden voor een bepaalde vervolgopleiding beperken. In de interviews kwam naar voren dat dit wordt besproken met de sporttalenten.

“We laten sporttalenten bewust nadenken over een vervolgopleiding. Soms wordt er extra overlegd met een decaan.” (Topsport Talentschool)

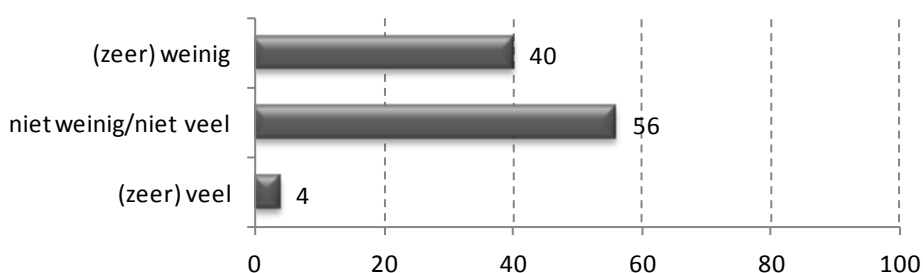
Topsport Talentscholen hanteren verschillende procedures bij het verlenen van ontheffing voor bepaalde vakken. Met name de rol van de ouders loopt uiteen. De stichting LOOT geeft aan dat ouders te allen tijde worden betrokken bij het verlenen van ontheffingen. Sommige Topsport Talentscholen gaven aan dat ouders worden betrokken bij het overleg. Op andere scholen moeten ouders zelfs schriftelijke toestemming verlenen.

5.2 Gespreid examen voor sporttalenten

Topsport Talentscholen hebben de mogelijkheid om het eindexamen van sporttalenten over twee schooljaren te spreiden, zie artikel 14. Dit houdt in dat een deel van het examen in het voorlaatste schooljaar wordt afgelegd en het andere deel in het laatste schooljaar.

Vier op de vijf Topsport Talentscholen geven aan dat sporttalenten (zeer) weinig gebruikmaken van deze regeling, zie figuur 5.2 Slechts één school (4%) zegt dat er (zeer) veel gebruikt wordt gemaakt van de mogelijkheid tot een gespreid examen. Ongeveer de helft van de Topsport Talentscholen zit ertussenin en geeft aan ‘niet weinig/ niet veel’.

Figuur 5.2 In hoeverre wordt er gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot gespreid examen, in procenten (n=25)

Wensen ten aanzien van het gespreid examen

Op de vraag of Topsport Talentscholen iets willen veranderen aan de mogelijkheid van een gespreid examen worden twee punten genoemd. Een extra tijdvak of meer flexibiliteit voor sporttalenten wanneer er in de examenperiode belangrijke toernooien plaatsvinden. Daarnaast geven Topsport Talentscholen aan dat een gespreid examen al in het voorlaatste jaar dient te starten en juist extra werkdruk oplevert.

“Wanneer sporttalenten al in 4 havo voor een deel van de vakken examen doen, geeft dit geen verlichting van het programma. Dat betekent dat zij een aantal vakken juist versneld moeten volgen.”
(Topsport Talentschool)

Topsport Talentscholen geven aan dat het beter zou zijn wanneer de laatste twee jaren over drie schooljaren gespreid kunnen worden. De stichting LOOT denkt dat de omschrijving in de beleidsregel wel ruimte biedt om een gespreid examen anders in te vullen. Echter, wanneer leerlingen aan een gespreid examen deelnemen, is dat van invloed op scores op de kwaliteitskaart van de school.

5.3 Beoordeling mogelijkheden bijzondere onderwijsondersteuning

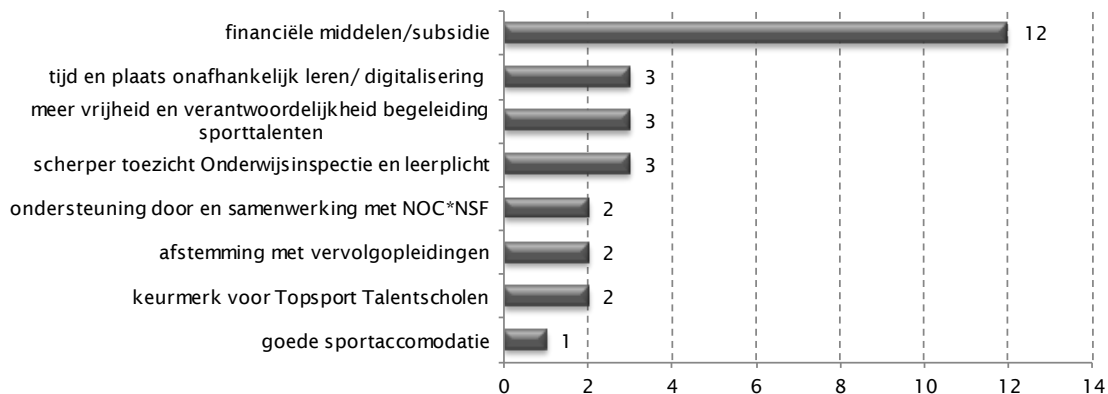
Topsport Talentscholen zijn gevraagd een algemene beoordeling te geven van de mogelijkheden van sporttalenten om topsport en het behalen van een passend onderwijsdiploma te combineren. Drie kwart van de scholen beoordeelt deze mogelijkheden met een 8 (56%) of hoger (20%), zie figuur 5.3 Twintig procent van de scholen geeft een beoordeling met een zeven en één school geeft een onvoldoende (4%). Dit betekent een gemiddelde beoordeling van 7.9.

Figuur 5.3 Met welk rapportcijfer beoordeelt u de mogelijkheden voor sporttalenten op uw school om het beoefenen van topsport en het behalen van een passend onderwijsdiploma te combineren? in procenten (n=25)

In een open antwoord konden Topsport Talentscholen aangeven wat zij verder nog nodig hebben om sporttalenten een goede schoolopleiding te bezorgen. Van deze mogelijkheid maakten 22 Topsport Talentscholen gebruik (88%). Op dit moment krijgen Topsport Talentscholen geen aanvullende middelen om sporttalenten te begeleiden. De begeleiding van sporttalenten organiseren zij vanuit hun eigen onderwijsbudget. Het is dan ook niet vreemd dat de meeste scholen aangeven meer financiële middelen nodig te hebben om beter maatwerk aan sporttalenten te kunnen leveren.

Figuur 5.4 Wat heeft uw school verder nodig om een goede schoolopleiding aan sporttalenten te bieden?, in aantallen (meerdere antwoorden mogelijk; n=22)

Ook de stichting LOOT pleit voor meer financiële ondersteuning voor Topsport Talentscholen en voor het onderhouden van de landelijke organisatie.

“Er is nogal eens een misverstand onder sportorganisaties. Zij denken soms dat alles mogelijk is, maar Topsport Talentscholen organiseren de ondersteuning aan sporttalenten vanuit eigen middelen. Er wordt steeds meer getraind en om aan deze toenemende behoefte aan ondersteuning te kunnen blijven voorzien zijn extra middelen nodig. De stichting LOOT kan bestaan bij de gratie van subsidie van OC&W ”
(stichting LOOT)

Daarnaast willen scholen meer verantwoordelijkheid bij het inrichten van de onderwijsprogramma's van sporttalenten. Drie scholen noemen daarvoor nadrukkelijk de inzet van tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs. Ook gaf een drietal scholen aan scherper toezicht te wensen van de Onderwijsinspectie op het handelen van topsportvriendelijke scholen.

Onderwijsdiploma op niveau

Een van de gesproken onderwijsorganisaties zegt dat Topsport Talentscholen zich nog meer bewust moeten zijn van hun positie. Ook de Topsport Talentscholen zijn er om goed onderwijs te bieden en om sporttalenten een goed onderwijsdiploma te laten behalen.

“Ik vind dat we kritisch moeten kijken wie wanneer water bij de wijn moet doen. Is dat onderwijs of sport. Ik heb nu het gevoel dat het vaak erg op onderwijs aankomt. Leg maar eens uit waarom nog meer trainen onder schooltijd noodzakelijk is. Niet iedereen wordt een Epke met groot succes. Onderwijs is daarom van maatschappelijk belang.”
(Onderwijsorganisatie)

De stichting LOOT streeft ernaar sporttalenten zoveel mogelijk het diploma te laten behalen dat overeenkomt met hun capaciteiten. Daarbij zouden scholen en sporttalenten vaker kunnen overwegen om meer tijd te nemen voor het afronden van de middelbare school, bijvoorbeeld door het inzetten van een gespreid examen.

“Een van de kwaliteitseisen waar we aan werken en die we inzichtelijk willen maken is dat sporttalenten zoveel mogelijk het voortgezet onderwijs verlaten op het niveau waarop ze zijn ingestroomd na de basisschool... Wanneer sporttalenten langer over hun schoolperiode doen is dat geen probleem als zij maar niet uit gemakzucht voor een lager niveau kiezen.” (stichting LOOT)

Uit de interviews met Topsport Talentscholen komt naar voren dat sporttalenten doorgaans een onderwijsdiploma kunnen behalen dat past bij hun niveau. Vaak weten de scholen ook enkele individuele situaties te noemen waarin de sport zoveel vraagt van een talent dat het onderwijs in het nauw komt.

“Over het algemeen slagen wij erin het onderwijsprogramma zo in te richten dat sporttalenten een onderwijsdiploma kunnen behalen. Maar dat hangt ook af van de leerling. Gelukkig zijn ze ook voor school vaker gemotiveerd” (Topsport Talentschool)

De Topsport Talentscholen benadrukten dat het vaak erg prettig werken is met sporttalenten en dat ze het ondanks hun drukke topsportprogramma meestal ook goed doen op school.

“Het zijn vaak heel gemotiveerde leerlingen die goed weten wat ze willen.” (Topsport Talentschool)

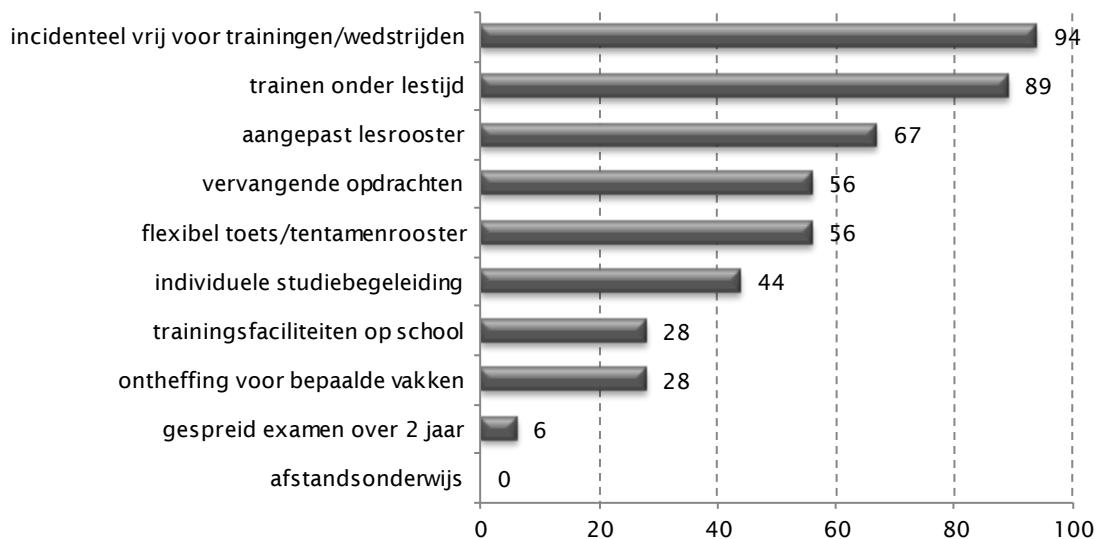
Het volgende hoofdstuk gaat verder in op de faciliteiten die topsportvriendelijke scholen aan sporttalenten bieden.

5.4 Faciliteiten voor sporttalenten op topsportvriendelijke scholen

Topsportvriendelijke scholen ondersteunen sporttalenten, maar op welke wijze zij sporttalenten faciliteren is niet precies bekend. Een van de Olympische Netwerken gaf aan dat er in ieder geval een aanspreekpunt moet zijn voor sporttalenten en dat de school bereid moet zijn om mee te denken met een sporttalent. Voor dit onderzoek hebben we topsportvriendelijke scholen gevraagd welke mogelijkheden zij sporttalenten bieden.

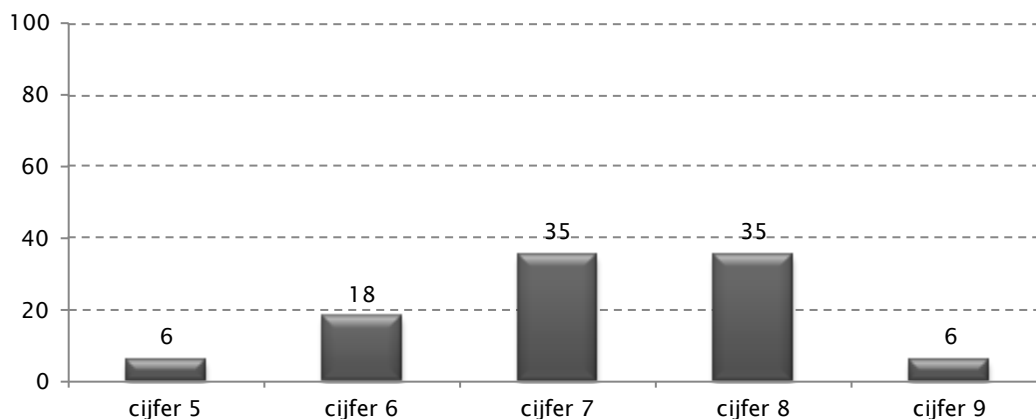
Bijna alle topsportvriendelijke scholen bieden sporttalenten incidenteel vrij voor trainingen of wedstrijden onder schooltijd, zie figuur 5.5. Twee derde van de topsportvriendelijke scholen geeft aan een aangepast lesrooster te kunnen samenstellen voor sporttalenten. Ongeveer de helft van de scholen biedt een flexibel toetsrooster, vervangende opdrachten en/of individuele studiebegeleiding. Sommige scholen hebben ook trainingsfaciliteiten op school. Opvallend is dat ongeveer een kwart van de scholen ook ontheffing geeft voor bepaalde vakken, wat volgens de beleidsregel alleen is toegestaan voor Topsport Talentscholen.

Figuur 5.5 Overzicht van faciliteiten voor sporttalenten op topsportvriendelijke scholen, in procenten (meerdere antwoorden mogelijk; n=18)

Drie kwart van de topsportvriendelijke scholen beoordeelt de mogelijkheden voor sporttalenten om topsport en het behalen van een passend onderwijsdiploma te combineren met een zeven of hoger, zie figuur 5.6. Twee van de vijf scholen beoordelen deze mogelijkheden met een zes en één school geeft een onvoldoende. Dat betekent een gemiddeld rapportcijfer van 7,4.

Figuur 5.6 Met welk rapportcijfer beoordeelt u de mogelijkheden voor sporttalenten op uw school om het beoefenen van topsport en het behalen van een passend onderwijsdiploma te combineren?in aantallen (n=17)

Acht topsportvriendelijke scholen hebben van de mogelijkheid gebruikgemaakt om aan te geven wat zij verder nodig hebben om sporttalenten een goede schoolopleiding te bieden. De meeste antwoorden hadden betrekking op extra taakuren voor de begeleiding van sporttalenten. Twee scholen gaven aan dat zij een Looi-licentie willen, zodat zij sporttalenten meer mogelijkheden kunnen bieden.

5.5 Tot slot

De belangrijkste bevindingen uit dit hoofdstuk zijn in deze afsluitende paragraaf samengevat.

- De mogelijkheden om af te wijken van de onderwijstijd wordt door drie kwart van de Topsport Talentscholen goed of voldoende beschouwd. Hoewel de scholen de indruk hebben dat er voor de meerderheid van de sporttalenten ruim voldoende mogelijkheden zijn om af te wijken, zijn er wensen om voor bepaalde sporttalenten meer af te wijken van de norm.
- Topsport Talentscholen gaan verschillend om met het verlenen van ontheffing. De ene school kiest ervoor direct alle vrijstellingen te geven. Andere scholen bekijken per sporttalent wat nodig is.
- Ook de sportorganisaties en onderwijsorganisaties hebben het idee dat de huidige mogelijkheden voor het merendeel van de sporttalenten ruim voldoende zijn. Voor een kleine groep sporttalenten zijn meer aanpassingen wenselijk. Ook met de huidige onderwijswet zou een groot deel van de sporttalenten goed uit de voeten kunnen, mits scholen meedenken met sporttalenten.
- Zowel Topsport Talentscholen als andere betrokken organisaties zien mogelijkheden in de inzet van tijd- en plaatsonafhankelijk onderwijs om sporttalenten extra te kunnen ondersteunen. Ook het huidige curriculum – met name in de onderbouw- laat ruimte

voor aanpassingen. Enerzijds maakt dit ontheffing minder noodzakelijk, anderzijds geeft dat meer mogelijkheden voor sporttalenten met een zeer intensief sportprogramma.

- Topsport Talentscholen beoordelen de mogelijkheden om topsport te combineren met een passend onderwijsdiploma met een gemiddeld rapportcijfer van 7.9. Over het algemeen zijn sporttalenten goed in staat een passend onderwijsdiploma te behalen, maar blijvende aandacht op dit punt is noodzakelijk.
- Topsportvriendelijke scholen bieden in bijna alle gevallen incidentele vrijstelling. Opvallend is dat een kwart van deze scholen ook ontheffing biedt dat volgens de beleidsregel alleen aan Topsport Talentscholen is voorbehouden.
- Topsport Talentscholen geven aan vooral meer financiële middelen nodig te hebben om sporttalenten nog beter te kunnen begeleiden. Op dit moment financieren de onderwijsinstellingen dat zelf.

6. Conclusies en aanbevelingen

In dit laatste hoofdstuk rapporteren en bediscussiëren we de belangrijkste conclusies van dit evaluatieonderzoek van de beleidsregel verstrekking Loot-licentie in het voortgezet onderwijs (vo) die op 18 november 2009 van kracht werd vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze regeling die de voorgaande beleidsregel ten aanzien van de Loot-licentie verving, is ingesteld om scholen in het voortgezet onderwijs te faciliteren om sporttalenten met een officiële talentstatus (Loot-leerlingen) te ondersteunen bij de combinatie topsport en onderwijs. In de beleidsregel staan bepalingen waar een school aan moet voldoen om een Loot-licentie vo te verkrijgen.

De resultaten zijn deels gebaseerd op opgaven van de stichting LOOT over het schooljaar 2012/2013, waarin 3.057 sporttalenten met een Loot-status (48% van alle statustalenten) onderwijs volgden, verdeeld over 29 Topsport Talentscholen. Daarnaast vulden 25 van de momenteel bestaande 30 Topsport Talentscholen een online vragenlijst in, evenals 18 van de 39 bij ons bekende ‘topsportvriendelijke’ scholen. Tot slot vonden zeventien aanvullende (telefonische) interviews plaats, waarvan één met stichting LOOT, zes met Topsport Talentscholen en tien met overige (beleids)organisaties in het onderwijs en de sport. Tot slot formuleren we enkele aanbevelingen die direct verband houden met de beleidsregel en enkele overige aanbevelingen op het terrein van sporttalenten en onderwijsondersteuning.

6.1 Sporttalenten met een Loot-status

De indicering voor het verkrijgen van een Loot-status voor sporttalenten via sportbonden en landelijke registratie door NOC*NSF is aanzienlijk verbeterd ten opzichte van de oude situatie waarin de Olympische Netwerken sporttalenten een status toekenden. Ook het toezicht op deze maatregel – onder meer via de Olympische Netwerken en NOC*NSF - functioneert naar tevredenheid. De regelgeving is objectief en duidelijk, maar de Topsport Talentscholen zijn tevens van mening dat de statustoekenning per sportbond te sterk verschilt. Dit betekent in de praktijk dat sporttalenten in de ene sport veel eerder een talentstatus krijgen dan in de andere sport, waardoor een gevoel van onrechtvaardigheid ontstaat bij sporttalenten. Een analyse van het aantal afgegeven talentstatussen per bond in relatie tot het aantal jeugdleden bevestigt het beeld dat de indicatie van sporttalenten door bonden zeer sterk uiteenloopt. Diverse betrokkenen pleiten dan ook voor objectievere en duidelijkere richtlijnen voor statustalenten.

Topsport Talentscholen en topsportvriendelijke scholen zoeken zelf naar mogelijkheden om sporttalenten die (nog) geen Loot-status hebben ook voldoende te kunnen ondersteunen (binnen de wettelijke kaders). Vooral sporttalenten met een relatief hoge trainingsintensiteit op jonge leeftijd (onder andere turnen en zwemmen) zouden volgens een groot aantal betrokkenen eerder in aanmerking moeten komen voor een talentstatus dan momenteel het geval is. Topsportvriendelijke scholen lijken vooral gericht op de begeleiding van potentiële statustalenten; er bestaat geen helder beeld hoeveel talenten met een officiële talentstatus zij momenteel begeleiden.

De afstemming tussen het bekend worden van de talentstatussen en het schooljaar is niet altijd optimaal, waardoor voor zowel sporttalenten als Topsport Talentscholen soms te lang onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheden van onderwijsondersteuning. Diverse

betrokkenen streven naar een betere afstemming van het toekennen (en intrekken) van talentstatussen op schooljaren.

Mannenvoetbal heeft in absolute aantallen (1.188) en relatief gezien (84%) de meeste sporttalenten op een Topsport Talentschool. Ook andere teamsporten (basketbal, volleybal en handbal) en tennis maken in aantallen veel gebruik van Topsport Talentscholen. Naast mannenvoetballers, maken basketballers, turners en rugbyers met een talentstatus relatief veel gebruik van faciliteiten op Topsport Talentscholen. Sporten met een groot aantal sporttalenten met een Loot-status, maar juist relatief weinig gebruik van Topsport Talentscholen zijn onder meer vrouwenvoetbal, judo, langebaanschaatsen en de paardensport. Deze groepen statustalenten kunnen veelal goed terecht binnen het reguliere (topsportvriendelijke) onderwijs.

6.2 Aanvraag Loot-licentie en voorwaarden

De landelijke spreiding van de bestaande dertig topsport Talentscholen wordt door zowel Topsport Talentscholen als andere betrokken organisaties over het algemeen positief beoordeeld. Wat het vastgestelde maximale aantal van 35 Topsport Talentscholen (groeipotentieel van 5) betreft, onderkent de meerderheid van de bevroagde organisaties dat de argumenten voor de bestaande restrictie niet helder zijn. Zowel stichting LOOT als andere bevroagden zien ruimte voor meer scholen. Ook een cartografische analyse van de verdeling van statustalenten over verschillende postcodegebieden en de bestaande Topsport Talentscholen laat zien dat er in diverse grote steden (zeker met RJO's) en de randstand als geheel, evenals in een aantal minder verstedelijkte gebieden ruimte is voor extra Topsport Talentscholen.

De aanvraag van een Loot-licentie vo vergt een lange aanloop, waarbij het kunnen voldoen aan het gewenste aantal van veertig sporttalenten met een officiële talentstatus (B, T, IT) een knelpunt vormt. Scholen kunnen vooral sporttalenten trekken wanneer ze ontheffingen bieden, terwijl scholen hen op deze wijze alleen mogen faciliteren met een Loot-licentie. Tegelijkertijd onderkennen stichting Loot en de Topsport Talentscholen dat er wel een zekere ondergrens zou moeten gelden voor het verkrijgen van een (voorlopige) Loot-licentie. 'Massa' en ervaring bieden namelijk meer garantie voor effectieve en optimale begeleiding op langere termijn. Tevens wordt vastgesteld dat scholen ook te groot kunnen zijn voor een optimale, individuele begeleiding van statustalenten. Een op de drie topsportvriendelijke scholen heeft de wens Topsport Talentschool te worden om hun huidige en toekomstige statustalenten nog beter te kunnen begeleiden.

Bestaande Topsport Talentscholen hebben soms ook moeite te voldoen aan de bestaande voorwaarden. Twee van de 29 Topsport Talentscholen begeleiden minder dan het minimale aantal van 40 Loot-leerlingen. Een kwart voldoet niet aan de gecombineerde beleidsregelvoorwaarde van 40 sporttalenten, waarbij maximaal 13 talenten per tak van sport meetellen. Ook aan de voorwaarde van samenwerking met minimaal drie sportbonden of verenigingen kan een kwart van de ondervraagde Topsport Talentscholen niet voldoen. Tegelijkertijd bieden samenwerkingsverbanden met topsportorganisaties Topsport Talentscholen juist mogelijkheden tot een grotere toestroom van sporttalenten. Nieuwe (regionale) talentcentra kiezen momenteel echter niet vanzelfsprekend voor samenwerking met Topsport Talentscholen.

De specifieke begeleiding van sporttalenten is over het algemeen goed georganiseerd. Op bijna alle Topsport Talentscholen kunnen sporttalenten dagelijks terecht bij een speciale (Loot)begeleider en de begeleiding wordt doorgaans positief beoordeeld. Veel betrokkenen streven naar nog meer maatwerk in de begeleiding van sporttalenten, wat samengaat met de vraag om specifieke competenties en regelmatige (bij)scholing.

Vooraf voor optimale begeleiding van sporttalenten met zeer intensieve sportprogramma's is gekwalificeerde, individuele benadering nodig. Dit gaat gepaard met extra tijd en geld waarvoor Topsport Talentscholen niet gecompenseerd worden. Bij scholen die een groot aantal talenten begeleiden, lijkt effectiviteit en (financiële) efficiëntie van de geboden begeleiding soms ten koste te gaan van maatwerk per talent.

Op bijna alle Topsport Talentscholen vonden in de periode 2009-2012 twee visitaties plaats, die veelal als voldoende of goed werden beoordeeld. Niettemin vinden verschillende scholen deze intensiteit te hoog en zien zij graag meer helderheid in de beoordeelde kwaliteitsaspecten. Zowel de stichting LOOT als diverse Topsport Talentscholen pleiten voor meer toezicht op kwaliteitscriteria in de geboden begeleiding en het loslaten van de huidige kwantitatieve prestatiecriteria. Tevens vragen zij om verscherpt toezicht op het bieden van ongeoorloofde faciliteiten (vrijstellingen) door topsportvriendelijke scholen.

6.3 Bijzondere onderwijsondersteuning

De meerderheid van de Topsport Talentscholen en overige betrokkenen beoordeelt de huidige mogelijkheden om af te wijken van de onderwijstijd als (ruim) voldoende voor de meeste sporttalenten. Betrokkenen pleiten voor meer maatwerk per sporttalent en minder automatische ontheffingsverlening voor volledige vakken. Tegelijkertijd erkennen betrokkenen dat voor exceptionele sporttalenten meer afwijkingen gewenst zijn. Scholen en andere betrokkenen vragen om meer vrijheid en verantwoordelijkheid om te bepalen wat sporttalenten nodig hebben om een goed onderwijsdiploma te behalen. Dat betekent niet automatisch een verdere verlaging van de urennorm, maar onder meer het nadrukkelijker inzetten van tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs, wat met de huidige technologische mogelijkheden veel potentie biedt. Onderwijsinstellingen geven tevens aan dat voor een dergelijke meer optimale begeleiding van sporttalenten meer financiële middelen nodig zijn, die momenteel volledig door de scholen zelf opgebracht moeten worden.

De algemene stelling van vrijwel alle betrokkenen is dat niet de scholen, maar de sporttalenten het uitgangspunt zouden moeten zijn. Tegelijkertijd blijken scholen verwickeld in een zekere concurrentie om het (status)talent. Een deel van de zogenoemde topsportvriendelijke scholen en (overige) potentiële Topsport Talentscholen geven aan ook ongeoorloofd ontheffingen te hebben verleend.

Een aantal geïnterviewde betrokkenen stelt dat een optimale onderwijsondersteuning van sporttalenten vooral gericht zou moeten zijn op het kunnen behalen van een passend schooldiploma. Dat betekent dat sporttalenten liever langer over school doen dan dat ze afstromen naar een lager onderwijsniveau. Mede in dit kader zou een aanpassing van de huidige verlengde examenregeling gewenst zijn, waardoor sporttalenten niet noodzakelijk al in het voorlaatste jaar met examens hoeven te starten, maar meer tijd krijgen om een passend diploma

te behalen. Daarnaast vragen scholen aandacht voor de prestaties op de kwaliteitskaart van het onderwijs wanneer er (veel) sporttalenten aan een gespreid examen deelnemen.

In de onderbouw biedt de flexibiliteit van de onderwijswet veel scholen mogelijkheden tot voldoende ondersteuning van topsporttalenten. Tegelijkertijd is een overstap naar een Topsport Talentschool het meest gunstig in de onderbouw, gezien de aanpassingsproblemen in de bovenbouw. In veel takken van sport krijgen talenten echter pas op latere leeftijd een talentstatus. Voor hen bestaat het dilemma tussen het in de bovenbouw (en daarmee ‘te laat’) overstappen naar een Topsport Talentschool om betere begeleiding (en ontheffing) te kunnen krijgen bij het combineren van school en topsport of het onderwijs blijven volgen op een reguliere (topsportvriendelijke) school zonder aanspraak te mogen maken op ontheffing.

6.4 Centrale conclusie

De centrale vraag van het onderzoek luidde als volgt:

In hoeverre voldoet de bestaande beleidsregel verstrekking Loot-licentie vo aan de mogelijkheden en ambities vanuit het voortgezet onderwijs en de topsport om optimale talentontwikkeling in de topsport te combineren met het behalen van een passend vo-diploma?

Op basis van het verrichte onderzoek kunnen we vaststellen dat de bestaande beleidsregel verstrekking Loot-licentie vo grotendeels voldoet om sporttalenten met een officiële talentstatus te ondersteunen in de combinatie van topsport en onderwijs. Tegelijkertijd zijn enkele aanpassingen van de beleidsregel gewenst om de begeleiding van sporttalenten nog verder te kunnen optimaliseren door middel van individueel maatwerk en door de regel meer aan te laten sluiten bij de ontwikkelingen binnen de sport en het onderwijs.

De huidige beleidsregel is vooral gebaseerd op een aantal kwantitatieve criteria voor het verlenen van een Loot-licentie. Evaluatiecriteria van bestaande Topsport Talentscholen en voor de Topsport Talentscholen van de toekomst (nieuwe Loot-licenties) zouden gebaat zijn bij meer kwalitatieve (begeleidings)criteria. Daarbij staan niet scholen, maar het sporttalent centraal. Ieder talent is het ‘waard’ te ondersteunen en is gebaat bij optimale begeleiding (maatwerk). Begeleiding van een substantieel aantal statustalenten wordt weliswaar nog steeds als een belangrijke voorwaarde beschouwd voor het verlenen van een Loot-licentie, maar de bestaande gecombineerde regel is te veeleisend, zeker voor nieuwe potentiële Topsport Talentscholen. Ook het maximale vastgestelde aantal scholen met een Loot-licentie lijkt gezien het huidige aantal statustalenten en de ontwikkelingen op het terrein van talentontwikkeling op den duur niet te handhaven.

In steeds meer sporten volgen talenten op steeds jongere leeftijd intensievere topsportprogramma's. Samen met ontwikkelingen in het onderwijs - meer mogelijkheden voor tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs, kerndoelen onderbouw, concurrentie om leerlingen – biedt dit mogelijkheden om een grotere groep sporttalenten te begeleiden binnen de bestaande wettelijke kaders. In de onderbouw kunnen scholen de leerlingen met specifieke talenten en ambities (zowel in de sport als op andere terreinen zoals dans, muziek of theater) over het algemeen goed begeleiden, ook zonder de inzet van specifieke Loot-faciliteiten zoals ontheffingen. Door meer vrijheden en eigen verantwoordelijkheid van scholen, kunnen zowel Topsport Talentscholen als reguliere (topsportvriendelijke) scholen voor verschillende typen

talenten meer betekenen en maatwerk bieden. In de bovenbouw zijn Topsport Talentscholen de meest aangewezen onderwijsinstellingen om sporttalenten optimaal te kunnen en mogen begeleiden. Zeker als het gaat om grotere groepen zoals bij teamsporten. Dit leidt tot een dilemma binnen de bestaande regeling.

Topsportorganisaties en individuele talenten zoeken naar mogelijkheden die het beste passen bij hun wensen en mogelijkheden. Zij vinden deze vaak bij Topsport Talentscholen, maar ook regelmatig bij reguliere (topsportvriendelijke) scholen, die talenten geen Loot-faciliteiten zoals ontheffingen mogen bieden. Rigoreus doorvoeren van het principe ‘talent centraal’ impliceert dat uitzonderlijke toptalenten optimale begeleiding - zoals verlaging van de urennorm - zouden moeten kunnen regelen op hun ‘eigen’ school. Een dergelijk ‘rugzakjes’ principe zou echter de concurrentiepositie van Topsport Talentscholen (verder) ondermijnen, waardoor zij mogelijk minder geneigd zijn om te investeren in de ontwikkeling van sporttalenten.

6.5 Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van ons onderzoek onderscheiden we drie soorten aanbevelingen.

Beleidsregel (ministerie van OCW)

1. *Artikel 2.3*: Bouw het aantal Topsport Talentscholen uit tot 35 en pas deze restrictie op termijn aan, op basis van de ontwikkelingen in het aantal statustalenten, de landelijke spreiding en de vestiging van landelijke en regionale trainingscentra.

2. *Artikel 4a*: Pas de bestaande gecombineerde kwantitatieve voorwaarden van het aantal statusleerlingen (‘ten minste 40 Loot-leerlingen, waarbij per sport maximaal 13 leerlingen meetellen’) aan tot 35 Loot-leerlingen in totaal.

3. *Artikel 4c*: Voeg in samenspraak met stichting Loot een specificatie van aanvullende kwaliteitscriteria in de begeleiding toe (dagelijkse begeleiding, specifieke competenties begeleiding en scholing).

4. *Artikel 4*: Neem als toevoeging op dat scholen het uitgangsprincipe dienen te onderschrijven dat ze streven naar behoud van onderwijsniveau van sporttalenten en afstroming naar lager niveau beperken (‘liever langer leren dan lager niveau’).

5. *Artikel 4*: Stel een proefperiode van twee jaar in voor potentiële nieuwe Topsport Talentscholen met minimaal twintig Loot-leerlingen, die wel aan de overige voorwaarden (4b-d) voldoen.

6. *Artikel 6*: Stel een verbeterperiode van twee jaar in, waarin bestaande Topsport Talentscholen die niet meer aan de gestelde voorwaarden voldoen (uitkomst visitatie artikel 5) de tijd krijgen om zich te verbeteren.

7. *Artikel 7*: Voeg toe dat leerlingen die hun Loot-status verliezen wel een jaar extra aanspraak mogen blijven houden op ondersteuning van hun Loot-begeleider (nazorg).

8. *Artikel 9*: Ontraad automatische volledige ontheffing van vakken in onderbouw en bovenbouw (artikelen 10-13) en stimuleer individueel maatwerk door scholen bij het inrichten

van een volwaardig onderwijsprogramma voor sporttalenten binnen de 800 klokurennorm (artikel 9.2) onder meer door het aanbieden van tijd- en plaatsonafhankelijk onderwijs.

9. *Artikel 14:* Pas de regel over het gespreid examen aan, waarbij Loot-leerlingen niet reeds in het voorlaatste schooljaar met hun eindexamen hoeven te beginnen, maar zij ook kunnen kiezen voor een extra schooljaar.

Overige aanbevelingen ministerie van OCW

10. Overweeg in overleg met relevante partijen de mogelijkheden en voorwaarden voor (projectmatige) extra financiële facilitering van Topsport Talentscholen, bijvoorbeeld door het instellen van een pilot voor het ontwikkelen van tijd- en plaatsonafhankelijk onderwijs voor uitzonderlijke talenten.

11. Probeer meer inzicht te krijgen in het aantal statustalenten op zogenoemde topsportvriendelijke scholen en de mate waarin zij specifieke Loot-voorzieningen (zoals ontheffingen) bieden aan sporttalenten.

12. Overweeg in overleg met relevante partijen de wenselijkheid, mogelijkheden en eventuele voorwaarden om ook speciale faciliteitrechten te verlenen aan uitzonderlijke sporttalenten in de bovenbouw op reguliere (topsportvriendelijke) scholen, voor wie de overstap naar een Topsport Talentschool geen optimale keuze meer is.

Overige aanbevelingen NOC*NSF, Olympische Netwerken en sportbonden

13. Leg 1 april als streefdatum vast voor het vaststellen van talentstatussen voor de duur van ten minste een schooljaar.

14. Formuleer meer objectieve richtlijnen vanuit NOC*NSF, waarbinnen bonden aan sporters een talentstatus kunnen toekennen (op basis van prestatiecriteria en minimale aantal trainingsuren).

15. Communiceer de voorwaarden voor het verkrijgen van een talentstatus duidelijker als sportbond.

16. Stimuleer het samenwerken met Topsport Talentscholen door sportorganisaties en ontmoedig samenwerkingsverbanden met scholen die door de onderwijsinspectie als ‘zwak’ worden gekwalificeerd.

Literatuur

- Bloom, B.S. (ED). (1985) *Developing talent in young people*. New York. Ballantine.
- Bottenburg, M. van, Dijk, B., Elling, A. & Reijgersberg, N. (2012). *'Bloed, zweet en tranen – en een moment van glorie' 3-meting topsportklimaat in Nederland*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Bosscher, de V., & Croock, de S. (2010). *De effectiviteit van de topsportscholen in Vlaanderen: een vergelijking van het loopbaantraject van topsporters al dan niet in een context van een topsportschool*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.
- Emrich, E., Fröhlich, M., Klein, M., & Pitsch, W. (2009). Evaluation of the elite schools of sport.. *International review for the sociology of sport*, 44(2), 151-171.
- Heijden, A. von & Elling, A.(red). (2012). *Evaluatie Topsport Talentscholen*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Oberon (2012) *Evaluatie Centra voor Topsport en Onderwijs*. Utrecht: Oberon.
- Jonker, L., Elferink-Gemser, M.T., & Visscher, C. (2009). Talented athletes and academic achievements: a comparison over 14 years. *High Ability Studies*, 20(1), 55-64.
- Stichting Loot (2011) *Geslaagd. Twintig jaar Landelijke Organisatie Onderwijs & Topsport. Verleden, heden en toekomst*. Alkmaar: stichting Loot.
- Stichting Loot (2010) *Schoolbewegingen van jeugdige toptalenten in Nederland in de leeftijd 12 tot en met 18 jaar*. Alkmaar: stichting Loot.
- Radtke, S., & Coalter, F. (2007). *Sports schools: An international review*. (Report to the Scottish Institute of Foundation). Stirling, Scotland, UK: University of Stirling, Department of Sport Studies
- Reijgersberg, N., M. Gijsbers & A. Elling. (2010) *Dromen van de top : over investeringen van (ex-)status talenten en de invloed van topsportbeoefening op hun leven*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Reijgersberg (2012) Topsport- en onderwijsprestaties van talenten. In: A. von Heijden & A. Elling (red). *Evaluatie Topsport Talentscholen* (pp. 91-134). Utrecht: Mulier Instituut.
- Wylleman, P., & Lavalley, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (pp. 507–527). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.

Bijlage I Vragenlijst Topsport Talentscholen

Vragenlijst evaluatie Beleidsregel LOOT-licentie vo

Welkom bij de vragenlijst over de beleidsregel verstrekking Loot-licentie voor scholen in het voortgezet onderwijs.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 tot 15 minuten. Uw antwoorden worden anoniem verwerkt en zullen niet te herleiden zijn tot individuen of scholen.

- Bij de meeste vragen wordt u gevraagd slechts één antwoord te geven. Als u meer dan één antwoord kunt geven, staat dat bij de vraag vermeld.
- Er zijn enkele open vragen opgenomen waarbij u meer ruimte heeft om uw mening over een bepaald punt.
- Als u de vragenlijst tussentijds afsluit, worden uw antwoorden bewaard. Wanneer u verder gaat, begint u bij de vraag waar u was gebleven.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

De volgende vragen gaan over de voorwaarden waaraan een school moet voldoen bij de verstrekking van een Loot-licentie.

- Het aantal aanwezige talenten
- Samenwerking met andere organisaties

1. In hoeverre kan uw school voldoen aan de voorwaarde rondom het minimum aantal (40) aanwezige talenten en de bijbehorende verdeling over ten minste 4 sporten? [1 antwoord]

Daar kunnen wij *niet* aan voldoen

Daar kunnen wij *nauwelijks* aan voldoen

Daar Kunnen wij *eenvoudig* aan voldoen

Daar kunnen wij *zeer eenvoudig* aan voldoen

2. Hoe beoordeelt u deze voorwaarde rondom het aantal aanwezige talenten en de verdeling over vier sporten?

1 slecht

2 onvoldoende

3 voldoende

4 goed

5 weet niet

3. Wenst u iets te veranderen aan de voorwaarde rondom het aantal talenten?

1 Nee 2 Ja, namelijk

4. Een voorwaarde voor een Loot-licentie vo is dat scholen samenwerken met drie sportbonden of sportverenigingen die op het hoogste niveau spelen? In hoeverre kan uw school hier aan voldoen? [1 antwoord]

Daar kunnen wij niet aan voldoen

Daar kunnen wij nauwelijks aan voldoen

Daar Kunnen wij eenvoudig aan voldoen

Daar kunnen wij zeer eenvoudig aan voldoen

5. Hoe beoordeelt u deze samenwerking met sportbonden en/of verenigingen op uw school? ?

1 slecht

2 onvoldoende

3 voldoende

4 goed

5 weet niet

6. Ervaart u knelpunten in de samenwerking met sportbonden en/of verenigingen op uw school?

1 Nee 2 Ja, namelijk.....

De volgende vragen gaan over het vaststellen van de Loot-status voor sporttalenten.

Sporttalenten met een officiële talentstatus van NOC*NSF hebben recht op een Loot-status.

Jongens die bij een Regionale Jeugdopleidingen (RJO) voetballen hebben eveneens recht op een Loot-status.

7. Hoe controleert u of een sporttalent in aanmerking komt voor een Loot-status? [1 antwoord]

1 Dat vragen wij na bij NOC*NSF

2 Dat vragen wij na bij het Olympisch Netwerk

3 Dat gebeurt in samenspraak met de sportbond

4 Dat stemmen wij af met de ouders

5 Dat kan een sporter zelf aantonen (brief of sportpas o.i.d.)

6 Anders, namelijk.....

7 Niet van toepassing

8. Hoe beoordeelt u de wijze waarop de toekenning van een Loot-status aan sporttalenten is georganiseerd?

1 slecht

2 onvoldoende

3 voldoende

4 goed

5 weet niet

9. Hoe beoordeelt u deze regelgeving dat alleen talenten met een officiële talentstatus van NOC*NSF recht hebben op een Loot-status ?

- 1 slecht
- 2 onvoldoende
- 3 voldoende
- 4 goed
- 5 weet niet

10. Zou u uw gegeven antwoord willen toelichten?

11. Leerlingen die hun topsportstatus van NOC*NSF verliezen, zijn volgens de beleidsregel geen Loot-leerling meer. Wat betekent dit voor het onderwijsprogramma van een leerling?

- 1 zij gaan zo spoedig mogelijk het reguliere onderwijsprogramma volgen?
- 2 zij gaan met ingang van het nieuwe schooljaar het reguliere onderwijsprogramma volgen?
- 3 anders, namelijk.....

12. Ervaart u knelpunten in de overgangsfase van leerlingen die hun Loot-status verliezen?

- 1 Nee 2 Ja, namelijk.....

De volgende vragen gaan over de specifieke begeleiding voor sporttalenten met een Loot-status.

13. Wat is voor uw school van toepassing:

Sporttalenten met een Loot-status kunnen

- 1 dagelijks bij een specifieke (Loot-) begeleider terecht
- 2 minimaal 2 keer per week bij specifieke (LOOT-) begeleider terecht
- 3 wekelijks bij een specifieke (Loot-) begeleider terecht
- 4 een keer in de twee weken bij een specifieke (Loot-) begeleider terecht
- 5 anders, namelijk.....

14. Hoe beoordeelt u de specifieke begeleiding van sporttalenten bij de combinatie tussen topsport en onderwijs op uw school?

- 1 slecht
- 2 onvoldoende
- 3 voldoende
- 4 goed
- 5 weet niet

15. Ervaart u knelpunten in de specifieke begeleiding van sporttalenten?

- 1 Nee 2 Ja, namelijk.....

De volgende vragen gaan over het toezicht op de voortgang en de kwaliteit van Topsport Talentscholen

16. Jaarlijks leggen Topsport Talentscholen verantwoording af in een jaarverslag aan de stichting LOOT. Het jaarverslag is onder andere bedoelt om de voortgang en de kwaliteit van individuele Topsport Talentscholen te volgen? Hoe beoordeelt u deze methode?

- 1 slecht
- 2 onvoldoende
- 3 voldoende
- 4 goed
- 5 weet niet

17. Zijn er in de periode 2009-2012 bij u op school visitatiebezoeken geweest door de stichting LOOT?

- 1 Nee [volgende overslaan]
- 2 Ja, maal in de afgelopen 4 jaar
- 3 weet niet [volgende overslaan]

18. Hoe beoordeelt u de visitatiebezoeken vanuit de stichting LOOT?

- 1 slecht
- 2 onvoldoende
- 3 voldoende
- 4 goed
- 5 weet niet

19. Zou u wat willen veranderen aan de wijze waarop het toezicht op de voortgang en kwaliteit van Topsport Talentscholen is georganiseerd?

- 1 Nee 2 Ja, namelijk.....

De volgende vragen gaan over de mogelijkheden van Topsport Talentscholen om voor sporttalenten met een Loo-status af te wijken van de voorschriften met betrekking tot onderwijstijd (ten minste 800 klokuren) en het verlenen van ontheffing voor bepaalde vakken.

20.? Hoe beoordeelt u de mogelijkheid om af te wijken van de voorgeschreven onderwijstijd?

- 1 slecht
- 2 onvoldoende
- 3 voldoende
- 4 goed
- 5 weet niet

21. Zou u wat willen veranderen aan de mogelijkheid om af te wijken van de voorgeschreven onderwijstijd?

- 1 Nee 2 Ja, namelijk.....

22. Sporttalenten met een Loo-status kunnen ontheffing krijgen voor bepaalde vakken? Ervaart u knelpunten op dit gebied?

- 1 Nee ['nee' ingevuld dan 2 en 3 niet mogelijk]
 2 Ja, in de onderbouw, namelijk.....
 3 Ja, in de bovenbouw, namelijk.....

Sporttalenten met een Loot-status hebben de mogelijkheid om hun examenjaar over een langere periode te spreiden.

23. In hoeverre wordt er door sporttalenten gebruikt gemaakt van de mogelijkheid tot een gespreid examen.

- 1 zeer weinig
 2 weinig
 3 niet weinig/niet veel
 4 veel
 5 zeer veel
 6 weet niet

24. Zou u wat willen veranderen aan de mogelijkheid tot een gespreid examen voor sporttalenten met een Loo-status?

- 1 Nee 2 Ja, namelijk.....

Afsluiting

25. Met welk rapportcijfer (1-10) beoordeelt u in het algemeen de mogelijkheden voor sporttalenten op uw school om het beoefenen van topsport en het behalen van een passend onderwijsdiploma te combineren?

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10**

26. Wat heeft uw school verder nog nodig om talenten te kunnen begeleiden in hun topsportloopbaan en te zorgen dat zij een goede opleiding krijgen?

.....

27. Heeft u nog opmerkingen of wilt u ons verder nog iets meegeven?

.....

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage II Vragenlijst topsportvriendelijke scholen

Vragenlijst Topsportvriendelijke scholen

Deze vragenlijst gaat over de mogelijkheden voor sporttalenten om op uw school topsport en onderwijs te combineren.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten. Uw antwoorden worden anoniem verwerkt en zullen niet te herleiden zijn tot individuen of scholen.

- Bij de meeste vragen wordt u gevraagd slechts één antwoord te geven. Als u meer dan één antwoord kunt geven, staat dat bij de vraag vermeld.
- Er zijn enkele open vragen opgenomen waarbij u meer ruimte heeft voor uw mening over een bepaald punt.
- Als u de vragenlijst tussentijds afsluit, worden uw antwoorden bewaard. Wanneer u verder gaat, begint u bij de vraag waar u was gebleven.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

1. Wat is uw functie?
 - directeur
 - rector
 - decaan
 - jaarcoördinator
 - docent
 - anders, namelijk....

2. Sinds welk schooljaar is uw school een topsportvriendelijke onderwijsinstelling?
 - 2002/2003
 - 2003/2004
 - 2004/2005
 - 2005/2006
 - 2006/2007
 - 2007/2008
 - 2008/2009
 - 2009/2010
 - 2010/2011
 - 2011/2012
 - 2012/2013
 - anders, namelijk.....
 - weet niet

3. Wat was voor uw school de belangrijkste reden om topsportvriendelijke onderwijs aan te bieden?

.....

Topsport Talentscholen (voorheen LOOT-scholen) hebben onder andere de mogelijkheid om af te wijken van de voorschriften met betrekking tot onderwijstijd (ten minste 800 klokuren) en het verlenen van ontheffing voor bepaalde vakken.

4. Zou uw school in de toekomst Topsport Talentschool willen worden?
 - Nee, omdat.....
 - Ja, omdat.....
 - weet niet

5. Bent u bekend met de voorwaarden waaronder een school een Topsport Talentschool kan worden?
 - Nee [volgende overslaan]
 - ja

6. Wat vindt u van deze voorwaarden?

.....

 - Weet niet / geen mening

7. Welke leerlingen bieden jullie de mogelijkheid topsportvriendelijk onderwijs te volgen?
Meerdere antwoorden mogelijk
 - sporttalenten met een topsportstatus van NOC*NSF (IT, NT en Belofte)
 - regionale sporttalenten
 - sporttalenten die veel trainen
 - sporttalenten die zich daarvoor aanmelden
 - Anders, namelijk....

8. Hoeveel leerlingen worden op uw school als sporttalent gezien?
 Ongeveer aantal sporttalenten
 weet niet

Op een Topsport Talentschool hebben alleen sporttalenten met een officiële talentstatus van NOC*NSF recht op extra ondersteuning bij de combinatie tussen topsport en onderwijs.

9. A. Hoe beoordeelt u de regelgeving dat alleen talenten met een officiële talentstatus van NOC*NSF recht hebben op extra ondersteuning op een Topsport Talentschool
 - 1 slecht
 - 2 onvoldoende
 - 3 voldoende
 - 4 goed
 - 5 weet niet

- B. Zou u uw gegeven antwoord willen toelichten

.....

10. Is er op uw school iemand specifiek verantwoordelijk voor de begeleiding van sporttalenten?

- nee
- ja,aantal personen
- weet niet

11. Krijgt hij/zij daarvoor taakuren toegewezen?

- Nee
- Ja, voldoende
- Ja, onvoldoende
- Weet niet

12. Werkt u samen met een sportbond, een topsportvereniging of een andere organisatie om de ontwikkeling van sporttalenten te bevorderen?

- nee [volgende overslaan]
- ja
- weet niet [volgende overslaan]

13. kunt u toelichten wat deze samenwerking inhoudt?

.....

14. Over welke faciliteiten en mogelijkheden kunnen sporttalenten op uw school beschikken om topsport en onderwijs goed te combineren?

Vormen van topsportondersteuning	nee	ja	weet niet
Aangepast lesrooster	☐	☐	☐
Flexibel toets/tentamenrooster	☐	☐	☐
Trainen onder lestijd	☐	☐	☐
Incidenteel vrij krijgen voor trainingen/wedstrijden	☐	☐	☐
Structurele vrijstelling voor bepaalde vakken (ontheffing)	☐	☐	☐
Afstandsonderwijs	☐	☐	☐
Vervangende opdrachten	☐	☐	☐
Individuele studiebegeleiding	☐	☐	☐
Trainingsfaciliteiten op school (bv. fitness)	☐	☐	☐
Gespreid eindexamen over 2 jaar	☐	☐	☐
Anders, namelijk		☐	

15. Met welk rapportcijfer (1-10) beoordeelt u in het algemeen de mogelijkheden voor sporttalenten op uw school om het beoefenen van topsport en het behalen van een passend onderwijsdiploma te combineren?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet niet

16. Wat heeft uw school verder nog nodig om talenten te kunnen begeleiden in hun topsportloopbaan en te zorgen dat zij een goede opleiding krijgen?

.....

17. Heeft u nog opmerkingen of wilt u ons verder nog iets meegeven?

.....

Hartelijk dank voor uw medewerking

Bijlage III Overzicht interviews

Organisatie	aantal
Tosport Talentscholen	6
Stichting LOOT	1
NOC*NSF	1
Olympisch Netwerk	3
Sportbonden	2
Ingrado	2
VO-raad	1
Onderwijsinspectie	-

Bijlage IV Aanvullende informatie Topsport Talentscholen

Overzicht van sporttalenten met een Loot-status op Topsport Talentscholen

	aantal talenten in schooljaar 2011/2012	aantal sporttalenten in schooljaar 2012/2013	mate van toe- of afname in aantal sporttalenten
TTS_1	174	192	18
TTS_2	32	61	29
TTS_3	55	45	-10
TTS_4	81	61	-20
TTS_5	146	161	15
TTS_6	85	85	0
TTS_7	110	146	36
TTS_8	42	30	-12
TTS_9	156	228	72
TTS_10	209	197	-12
TTS_11	57	141	84
TTS_12	137	155	18
TTS_13	146	185	39
TTS_14	46	64	18
TTS_15	111	112	1
TTS_16	54	77	23
TTS_17	50	46	-4
TTS_18	58	58	0
TTS_19	64	62	-2
TTS_20	89	99	10
TTS_21	194	228	34
TTS_22	11	22	11
TTS_23	36	55	19
TTS_24	94	108	14
TTS_25	74	59	-15
TTS_26	76	83	7
TTS_27	13	49	36
TTS_28	43	64	21
TTS_29	149	184	35
Totaal	2592	3057	465

Bron: stichting LOOT, bewerking Mulier Instituut

Bijlage V Aanvullende informatie sporttalenten met een Loot-status

Totaaloverzicht van sporttalenten met een Loot-status

	aantal LOOT-leerlingen schooljaar 2012/2013	totaal aantal sporttalenten t/m 18 jaar die in aanmerking komen voor een Loot- status	aandeel sporttalenten op Topsport Talentscholen
Voetbal*	1.188	1.401	84,8
Basketbal	310	394	78,7
Tennis	224	444	50,5
Volleybal	177	309	57,3
Handbal	139	271	51,3
Rugby	127	224	56,7
Honkbal	78	177	44,1
Schaatsen	69	209	33,0
Waterpolo	66	144	45,8
Turnen	63	100	63,0
Judo	61	318	19,2
Hippisch	53	201	26,4
Hockey	50	114	43,9
Veldvoetbal vrouwen	46	537	8,6
Tafeltennis	31	55	56,4
Ijshockey	30	113	26,5
Softbal	27	71	38,0
Zwemmen	24	47	51,1
Golf	21	38	55,3
Skieen	21	58	36,2
Atletiek	19	57	33,3
Autosport	17	103	16,5
Badminton	16	34	47,1
Motorsport	16	102	15,7
Snowboard	14	33	42,4
Wielrennen	14	37	37,8
Zeilen	14	68	20,6
Korfbal	13	25	52,0
Kunstschaatsen	13	56	23,2
Karate	12	45	26,7
Synchroonzwemmen	12	23	52,2
Handboogschieten	9	35	25,7
Trampolinespringen	9	28	32,1
BMX	7	30	23,3
Squach	7	50	14,0
Skeelers**	6	31	19,4
Klimmen	5	31	16,1
Mountainbike	5	12	41,7
Schermen	5	18	27,8
Schoonspringen	5	26	19,2
Taekwondo (inc stijl**)	4	33	12,1
Triathlon	4	14	28,6
Kano	3	20	15,0
Beachvolleybal	2	16	12,5

Boksen	2	7	28,6
Bridge	2	3	66,7
Schaken	2	27	7,4
Schietsport	2	17	11,8
Bowlen	1	8	12,5
Gewichtheffen	1	2	50,0
Petanque	1	14	7,1
Roeien	1	31	3,2
(Sumo)worstelen	1	9	11,1
Waterskiën**	1	3	33,3
Danssport	1	55	1,8
Thaiboksen***	1	0	0,0
Kunstschaatsen***	1	0	0,0
Ballet***	1	0	0,0
Aangepaste sporten	0	71	0,0
Bobslee	0	3	0,0
Curling	0	3	0,0
Dammen	0	3	0,0
Poolbiljarten	0	7	0,0
Veldrijden**	0	2	0,0
TOTAAL	3.057	6.417	47,6

Bron: stichting LOOT en Nationaal TalentVolgSysteem per november 2012, NOC*NSF, bewerking Mulier Instituut

**Inclusief zaalvoetbal mannen en vrouwen exclusief veldvoetbal vrouwen.*

***Sport of een van de sportprogramma's is in het schooljaar 2013/2014 komen te vervallen.*

****Sport staat niet in statuslijsten, maar een van de scholen heeft betreffende leerling toch een loot-status gegeven.*

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl